

PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU KONVENCIJE O PRISTUPU INFORMACIJAMA, SUDJELOVANJU JAVNOSTI U ODLUČIVANJU I PRISTUPU PRAVOSUĐU U PITANJIMA OKOLIŠA, S KONAČNIM PRIJEDLOGOM ZAKONA

I. USTAVNA OSNOVA

Ustavna osnova za donošenje Zakona o potvrđivanju Konvencije o pristupu informacijama, sudjelovanju javnosti u odlučivanju i pristupu pravosuđu u pitanjima okoliša sadržana je u odredbi članka 139. stavka 1. Ustava Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 41/2001 - pročišćeni tekst i 55/2001 - ispravak).

II. OCJENA STANJA I CILJ KOJI SE DONOŠENJEM ZAKONA O POTVRĐIVANJU ŽELI POSTIĆI

Republika Hrvatska potpisala je Konvenciju o pristupu informacijama, sudjelovanju javnosti u odlučivanju i pristupu pravosuđu u pitanjima okoliša 25. lipnja 1998. godine na Četvrtoj ministarskoj konferenciji UNECE-a, „Okoliš za Europu“, koja je održana u Aarhusu u Danskoj. Konvenciju je do sada potvrdilo odnosno ratificiralo 39 zemalja UN/ECE regije te Europska Zajednica (2005.).

Obveza svake stranke Konvencije da svakoj fizičkoj i pravnoj osobi osigura pravo pristupa informacijama o okolišu, koje čuva javna vlast kod sebe ili kod nekog drugog, bez obveze iskazivanja interesa, te je nužno da javna vlast učini dostupnim i pruža informacije o okolišu široj javnosti u najvećoj mogućoj mjeri, naročito koristeći tehnologije informiranja i komuniciranja i sada je osigurana u hrvatskom zakonodavstvu primjenom općeg propisa - lex specialisa za informiranje - Zakona o pravu na pristup informacijama (Narodne novine, broj 172/2003). Temeljem toga Zakona utvrđuje se i javno objavljuje svake godine Popisa tijela javne vlasti koja su dužna provoditi Zakon. Konkretno u području zaštite okoliša odredbe Zakona provode se putem Odluke o ustrojavanju kataloga informacija Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva, koju je donijela ministrica temeljem toga Zakona početkom 2005. godine. U tom aktu su pod posebnim poglavljem sistematizirano utvrđene sve informacije i sadržaji koje posjeduje i nadzire Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva iz područja zaštite okoliša. Popis informacija i sadržaja odnosi se na one koje se javno objavljuju u pojedinim izvještajnim razdobljima ili ad hoc putem medija i tiskovina, koje su dostupne na Web stranicama Ministarstva i one koje su dostupne putem zahtjeva bilo koje pravne ili fizičke osobe iz javnosti, odnosno skupine građana ili druge neformalne grupe osoba. Dostupnost informacija utvrđena je po pojedinim područjima i to: strategije, planovi i programi, izvješća, mišljenja i objašnjenja, upravni predmeti, propisi, posebne aktivnosti nadležnih tijela, projekti, međunarodni projekti, programi međunarodne pomoći, međunarodne aktivnosti, kao i adrese.

Ovaj sustav pružanja informacija o zaštiti okoliša izravno i konkretno nadograđuje postojeći informacijski sustav koji je ranije propisan Zakonom o zaštiti okoliša (Narodne novine, br. 82/94 i 128/99), a temeljem kojega se putem Uredbe o informacijskom sustavu zaštite okoliša (Narodne novine, broj 74/99) provodi dostavljanje podataka o okolišu (prostorna obilježja, otpad i dr.) i/ili njegovim sastavnim dijelovima (zrak, voda tlo, more, biološka i krajobrazna raznolikost, klima, kulturna baština i dr.), koji svi podaci, zajedno sa legislativom iz toga područja su dostupni putem Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva, odnosno Agencije za zaštitu okoliša, koja je osnovana Uredbom o osnivanju Agencije za zaštitu okoliša (Narodne novine, broj 75/2002), a između ostalih zadataka, ima i javnu ovlast osiguravanja pristupa svim informacijama o okolišu korištenjem modernih tehnologija i komunikacijskih standarda u skladu sa zahtjevima iz Konvencije.

Republika Hrvatska u pravnom sustavu na području zaštite okoliša ima odgovarajuće reguliranu obvezu obavješćivanja javnosti i sudjelovanja javnosti u zaštiti okoliša, sukladno najsvremenijim načelima zaštite okoliša i održivog razvoja.

Jedno od osnovnih načela zaštite okoliša određenih Zakonom o zaštiti okoliša (Narodne novine, br. 82/94 i 128/99), jest načelo javnosti i sudjelovanja javnosti. Prema navedenom načelu, građani imaju pravo na pravodobno obavješćivanje o onečišćavanju okoliša, o poduzetim mjerama i s tim u vezi slobodan pristup podacima o stanju okoliša u skladu sa Zakonom i drugim propisima. Pri institucionalnom rješavanju pitanja zaštite okoliša, tijela državne uprave i tijela jedinica lokalne samouprave i uprave osiguravaju sudjelovanje zainteresiranih strana prema odredbama Zakona o zaštiti okoliša i drugih propisa.

Prema Zakonu o zaštiti okoliša u ciljeve zaštite okoliša ubraja se obavješćivanje javnosti o stanju okoliša i njezino sudjelovanje u zaštiti okoliša, povezivanje sustava i institucija zaštite okoliša Republike Hrvatske, razvijanje svijesti o potrebi zaštite okoliša u odgojnom i obrazovnom procesu i promicanje zaštite okoliša.

Istim Zakonom, propisano je da građani imaju pravo na pravodobno obavješćivanje o onečišćavanju okoliša, o poduzetim mjerama i s tim u vezi na slobodan pristup podacima o stanju okoliša u skladu sa Zakonom o zaštiti okoliša i drugim propisima.

Propisana je i obveza obavješćivanja javnosti i davanja podataka o stanju okoliša zainteresiranim institucijama, organizacijama i pojedincima.

Također informacije o okolišu i njegovim sastavnicama dostupne su javnosti u postupku izrade i donošenja prostornih planova gdje se posebno uzima u obzir osjetljivost okoliša na određenom prostoru, odnos prema obnovljivim i neobnovljivim prirodnim izvorima, ukupnost međusobnih utjecaja postojećih i planiranih zahvata na okoliš i drugo. Pravo pristupa informacijama s tim u svezi uređeno je Uredbom o javnoj raspravi u postupku donošenja prostornih planova (Narodne novine, broj 101/98) te također naprijed navedenom Odlukom ministrice o ustrojavanju kataloga informacija Ministarstva zaštite okoliša prostornog uređenja i graditeljstva.

Posebnim propisima kojima se uređuje okoliš: zrak, tlo, voda i more, klima, biljni i životinjski svijet u ukupnosti uzajamnog djelovanja i kulturna baština načelno je uređeno pravo na pristup informacijama i obveza informiranja javnosti u svakom pojedinom području, a putem pojedinih provedbenih propisa ustrojeni su mehanizmi za dostupnost informacija. Ovo se ostvaruje primjenom sljedećih propisa: Zakona o genetski modificiranim organizmima (Narodne novine, broj 70/2005) Zakona o zaštiti prirode (Narodne novine, broj 70/2005) Uredbe o postupku javnog uvida kod proglašenja zaštićenog područja (Narodne novine, broj 44/2005), Zakona o zaštiti od buke (Narodne novine, broj 20/2003) Zakona o zaštiti zraka (Narodne novine, broj 178/2004), Uredbe o graničnim vrijednostima onečišćujućih tvari u zraku (Narodne novine 133/05) i Uredbe o ozonu u zraku (Narodne novine, broj 133/2005), Zakona o vodama (Narodne novine, br. 107/95 i 150/2005), Zakona o poljoprivrednom zemljištu (Narodne novine, br. 66/2001, 87/2002, 48/2005 i 90/2005), Zakona o zaštiti i spašavanju (Narodne novine, 174/2004).

Navedene propise provode tijela javne vlasti na koje se odnose obveze i postupak pružanja informacija kako je naprijed navedeno sukladno Zakonu o pravu na pristup informacijama tako da su informacije o svim sastavnicama okoliša na isti način dostupne javnosti i svim zainteresiranim osobama.

Istodobno, neovisno o naprijed navedenom pravnom sustavu, obveza pružanja podataka, obavijesti i uputa građanima i pravnim osobama propisana je tijelima državne uprave Zakonom o sustavu državne uprave (Narodne novine, br. 75/93, 92/96, 48/99, 15/2000,

59/2001, 190/2003 - pročišćeni tekst i 199/2003), općim propisom o djelovanju sustava državne uprave u Državi, na način da je tim propisom propisana i obveza davanja izvješća i upoznavanja javnosti o obavljanju poslova iz djelokruga svakog tijela putem sredstava javnog informiranja ili na drugi prikladan način.

U pogledu sudjelovanja javnosti u odlučivanju, uključujući sudjelovanje u razmatranju planova i programa, hrvatsko zakonodavstvo, prije svega ono koje uređuje pitanja zaštite okoliša, predstavlja dostatan okvir za provođenje Konvencije, ali uz neophodne intervencije u novom Zakonu o zaštiti okoliša, koji se predviđa donijeti do kraja 2006. godine te u podzakonskim propisima temeljem toga novoga Zakona.

Republika Hrvatska naročito je zainteresirana za veću učinkovitost politike zaštite okoliša. To će se dodatno osigurati potvrđivanjem (ratifikacijom) ove Konvencije, jer su djelotvorni odnosi s javnošću i aktivna razdioba informacija, sudjelovanje javnosti u odlučivanju u pitanjima okoliša te osiguran pristup pravosuđu temeljni uvjeti za razvoj i učinkovitu provedbu politike zaštite okoliša.

Potvrđivanjem (ratifikacijom) Konvencije o pristupu informacijama, sudjelovanju javnosti u odlučivanju i pristupu pravosuđu u pitanjima okoliša, Republika Hrvatska bi na razini Ujedinjenih naroda/Europske gospodarske komisije potvrdila svoje opredjeljenje za otvorenost i slobodan pristup informacijama o okolišu što je već odgovarajuće riješeno domaćim zakonodavstvom, kao i osiguranje sudjelovanja javnosti u pitanjima okoliša te pristupa pravosuđu u skladu sa svjetskim standardima.

III. OSNOVNA PITANJA KOJA SE PREDLAŽU UREDITI ZAKONOM O POTVRĐIVANJU

Konvencija o pristupu informacijama, sudjelovanju javnosti u odlučivanju o okolišu i pristupu pravosuđu u pitanjima okoliša je najobuhvatniji međunarodnopravni dokument kojim se javnosti osigurava pravo pristupa informacijama, sudjelovanje u odlučivanju o okolišu i pristup pravosuđu u pitanjima okoliša. Ovaj međunarodnopravni instrument vrlo detaljno i sveobuhvatno regulira obveze država u vezi razdiobe informacija o okolišu te u vezi uključivanja javnosti u postupak donošenja odluka bitnih za okoliš i to poduzimanjem zakonodavnih i drugih mjera radi omogućavanja pristupa informacijama o okolišu, sudjelovanja javnosti u ranim fazama u postupku donošenja odluka o okolišu te pristupa pravosuđu u slučaju povrede tih prava. Stranke su obvezne davati redovita izvješća o provedbi Konvencije, predviđeni su mehanizmi kontrole i sankcija za povredu odredaba Konvencije.

Konvencijom se nadalje promiče odgovornost građana prema okolišu, osigurava se aktivna uloga građana u odlučivanju o okolišu, jer omogućuje svim članovima društva bolje ispunjavanje njihovih dužnosti, pojedinačno i udrugama u području zaštite i poboljšanja okoliša na dobrobit sadašnjih i budućih generacija.

Konvencijom je isto tako priznata ključna uloga koju u društvu imaju nevladine udruge iz područja zaštite okoliša kao važan čimbenik u iznošenju mišljenja javnosti zainteresirane za pitanja okoliša. Zainteresirana, kritički svjesna javnost, nužan je sudionik u razvijenoj demokraciji.

Konvencija se sadržajno može podijeliti na tri osnovna dijela:

1. pristup informacijama
2. sudjelovanje javnosti
3. pristup pravosuđu.

Konvencija se sastoji od sljedećih cjelina:

- Uvodni dio: Preambula, Cilj, Definicije, Opće odredbe;
- Tri temeljna područja regulirana Konvencijom: pristup informacijama (članci 4. i 5.), sudjelovanje javnosti (članci 6., 7. i 8.), pristup pravosuđu (članak 9.);
- Odredbe koje reguliraju provedbu Konvencije: Sastanak Stranaka; Pravo glasovanja; Tajništvo; Dodaci; Izmjene i dopune; Pridržavanje; Rješavanje sporova; Potpisivanje; Depozitar; Potvrđivanje, prihvaćanje, odobravanje i pristupanje; Stupanje na snagu; Povlačenje; Izvorni tekstovi;
- Dodaci: Popis djelatnosti iz članka 6.1; Arbitraža.

IV. OCJENA SREDSTAVA POTREBNIH ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva procjenjuje da će za provedbu Konvencije biti potrebno osigurati dodatna sredstva u državnom proračunu, jer će se povećati obujam poslova kako na državnoj tako i na regionalnoj i lokalnoj razini. Nadalje se procjenjuje da će posebice lokalna uprava i samouprava dodatno trebati ojačati svoje sposobnosti zapošljavanjem dodatnih nedostajućih kadrova, osposobljavanjem postojećih i novih kadrova, investiranjem u prostor i opremu.

Ocjena je da se najveći dio troškova provedbe Konvencije odnosi na njezin prvi dio, to jest na osiguranje prava na pristup informacijama, dok će troškovi za ostala dva dijela Konvencije: sudjelovanje javnosti u odlučivanju o okolišu i pravo na pristup pravosuđu u pitanjima okoliša ponajprije ovisiti o obujmu zahtjeva javnosti za sudjelovanjem kao i broju tužbi.

Također ocjenjujemo da će se određena sredstva za provedbu Konvencije, naročito na regionalnoj i lokalnoj razini moći osigurati i iz međunarodnih programa pomoći i međunarodnih fondova.

V. PRIJEDLOG ZA DONOŠENJE ZAKONA PO HITNOM POSTUPKU

Temelj za donošenje Zakona o potvrđivanju Konvencije o pristupu informacijama, sudjelovanju javnosti u odlučivanju i pristupu pravosuđu u pitanjima okoliša nalazi se u članku 161. Poslovnika Hrvatskoga sabora (Narodne novine, br. 6/2002 – pročišćeni tekst, 41/2002, 91/2003 i 58/2004).

S obzirom da je prema Nacionalnom programu Republike Hrvatske za pridruživanje Europskoj uniji za 2006. godinu, Republika Hrvatska obvezna ratificirati Konvenciju o pristupu informacijama, sudjelovanju javnosti u odlučivanju i pristupu pravosuđu u pitanjima okoliša do kraja 2006. godine predlaže se donošenje ovog Zakona po hitnom postupku.

**KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU KONVENCIJE O PRISTUPU
INFORMACIJAMA, SUDJELOVANJU JAVNOSTI U ODLUČIVANJU I PRISTUPU
PRAVOSUĐU U PITANJIMA OKOLIŠA**

Članak 1.

Potvrđuje se Konvencija o pristupu informacijama, sudjelovanju javnosti u odlučivanju i pristupu pravosuđu u pitanjima okoliša sastavljena u Aarhusu, 25. lipnja 1998 godine, u izvorniku na francuskom, engleskom i ruskom jeziku.

Članak 2.

Tekst Konvencije, u izvorniku na engleskom i prijevodu na hrvatski jezik glasi:

KONVENCIJA O PRISTUPU INFORMACIJAMA, SUDJELOVANJU JAVNOSTI U ODLUČIVANJU I PRISTUPU PRAVOSUĐU U PITANJIMA OKOLIŠA

Stranke ove Konvencije,

pozivajući se na načelo 1. Stockholmske deklaracije o ljudskom okolišu,

pozivajući se također na načelo 10. Deklaracije o okolišu i razvoju donesene u Riju,

pozivajući se nadalje na odluku Opće skupštine 37/7 o Svjetskoj povelji o prirodi, od 28. listopada 1982. i odluku 45/94 o potrebi osiguranja zdravoga okoliša na dobrobit pojedinaca, od 14. prosinca 1990.,

pozivajući se na Europsku povelju o okolišu i zdravlju usvojenu na Prvoj europskoj konferenciji o okolišu i zdravlju Svjetske zdravstvene organizacije, održanoj u Frankfurtu na Majni, Njemačka, 8. prosinca 1989.,

potvrđujući potrebu zaštite, očuvanja i poboljšanja stanja okoliša, te osiguranja održivoga i okolišu prihvatljivog razvoja,

shvaćajući kako je odgovarajuća zaštita okoliša nužna za dobrobit čovjeka i uživanje osnovnih ljudskih prava, uključujući pravo na sam život,

shvaćajući također kako svaka osoba ima pravo živjeti u okolišu pogodnom za njezino zdravlje i dobrobit te je dužna, kako pojedinačno tako i zajedno s drugima, štiti i unaprjeđivati okoliš na dobrobit sadašnjih i budućih naraštaja,

smatrajući da građani, kako bi mogli tražiti to pravo i pridržavati se te dužnosti, moraju imati pristup informacijama o okolišu, pravo sudjelovanja u odlučivanju o okolišu i pristup pravosuđu u pitanjima okoliša, priznajući u tom smislu kako građanima u ostvarivanju svojih prava može zatrebati pomoć,

shvaćajući kako olakšavanje pristupa informacijama i sudjelovanje javnosti u odlučivanju u području zaštite okoliša unaprjeđuje kakvoću i provedbu odluka, doprinosi svijesti javnosti o pitanjima okoliša, pruža javnosti mogućnost izražavanja svoje zabrinutosti i omogućuje tijelima vlasti posvećivanje dužne pozornosti toj zabrinutosti,

težeći tome da se ovim putem poveća odgovornost i transparentnost odlučivanja i ojača podrška javnosti odlukama o okolišu,

shvaćajući kako je transparentnost poželjna u svim dijelovima vlasti i pozivajući zakonodavna tijela na primjenu načela ove Konvencije u svom radu,

shvaćajući i kako javnost mora biti upoznata s postupcima za sudjelovanje u odlučivanju o okolišu, imati slobodan pristup tim postupcima i znati se njima koristiti,

shvaćajući također značaj pripadajućih uloga koje pojedinačni građani, nevladine udruge i privatni sektor mogu imati u zaštiti okoliša,

sa željom promicanja odgoja i obrazovanja o okolišu kako bi se poboljšalo razumijevanje okoliša i održivog razvoja i potaklo opsežno osvješćivanje javnosti i sudjelovanje javnosti u odlukama koje utječu na okoliš i održivi razvoj,

imajući u vidu u tom smislu važnost uporabe sredstava javnoga priopćavanja i elektronskih ili drugih, budućih oblika komunikacije,

shvaćajući važnost potpunoga uklapanja pitanja zaštite okoliša u odlučivanje na razini vlade te nastavne potrebe vlasti da posjeduju točne, sveobuhvatne i najnovije informacije o okolišu,

priznajući kako tijela vlasti posjeduju informacije o okolišu u interesu javnosti,

zainteresirane za dostupnost sudbenih mehanizama javnosti, uključujući i organizacije, kako bi njihovi zakoniti interesi bili zaštićeni i zakon proveden,

imajući na umu važnost pružanja potrošačima odgovarajućih informacija o proizvodu kako bi bili u stanju obaviješteno odlučivati o odabiru s obzirom na okoliš,

shvaćajući zabrinutost javnosti izazvanu namjernim oslobađanjem genetski izmijenjenih organizama u okoliš i potrebu za pojačanom jasnošću i većim sudjelovanjem javnosti u odlučivanju na ovom području,

uvjerenе kako će primjena ove Konvencije doprinijeti jačanju demokracije u regiji Gospodarskog povjerenstva Ujedinjenih naroda za Europu (ECE),

svjesne uloge koju u tom smislu igra ECE i pozivajući se, između ostaloga, na Smjernice ECE-a o pristupu informacijama o okolišu i o sudjelovanju javnosti u odlučivanju o okolišu, prihvaćene u Ministarskoj deklaraciji usvojenoj na Trećoj ministarskoj konferenciji "Okoliš za Europu" u Sofiji, Bugarska, 25. listopada 1995.,

vodeći računa o odnosnim odredbama Konvencije o procjeni utjecaja na okoliš u prekograničnom kontekstu, donijete u Espoo u Finskoj, 25. veljače 1991., Konvencije o prekograničnim učincima industrijskih nesreća i Konvencije o zaštiti i uporabi prekograničnih vodotoka i međunarodnih jezera, obju donijetih u Helsinkiju, 17. ožujka 1992. te drugih regionalnih konvencija,

svjesne kako će usvajanje ove Konvencije doprinijeti daljnjem jačanju procesa "Okoliš za Europu" i rezultatima Četvrte ministarske konferencije u Aarhusu u Danskoj, lipnja 1998.,

sporazumjele su se kako slijedi:

Članak 1.

CILJ

Radi doprinosa zaštiti prava svake osobe sadašnjega i budućih naraštaja na život u okolišu pogodnom za njegovo ili njezino zdravlje i dobrobit, svaka će stranka jamčiti pravo pristupa informacijama, sudjelovanja javnosti u odlučivanju o okolišu i pristupa pravosuđu u pitanjima okoliša sukladno odredbama ove Konvencije.

Članak 2.

DEFINICIJE

Za potrebe ove Konvencije,

1. "stranka" znači, ako u tekstu nije navedeno drugačije, ugovornu stranku ove Konvencije;
2. "tijelo vlasti" znači:

- (a) tijelo državne, regionalne i druge uprave,
- (b) fizičke ili pravne osobe koje obnašaju javne administrativne dužnosti prema nacionalnom zakonodavstvu, uključujući posebne dužnosti, djelatnosti ili usluge u vezi s okolišem,
- (c) sve ostale fizičke ili pravne osobe koje imaju javne odgovornosti ili dužnosti, ili koje pružaju javne usluge u svezi s okolišem, a pod nadzorom nekog tijela ili osobe iz gornjih podstavaka (a) ili (b);
- (d) ustanove bilo koje organizacije regionalnih gospodarskih integracija navedene u članku 17. koja je stranka ove Konvencije.

Ove definicije ne obuhvaćaju tijela niti ustanove koja djeluju u sudbenom ili zakonodavnom svojstvu;

3. "informacija o okolišu" označava svaku informaciju, u pisanom, vizualnom, slušnom, elektronskom ili bilo kojem drugom materijalnom obliku u svezi sa:

- (a) stanjem sastavnica okoliša, kao što su zrak i atmosfera, voda, tlo, zemlja, krajobraz i prirodni lokaliteti, biološka raznolikost i njeni sastavni dijelovi, uključujući genetski izmijenjene organizme, te uzajamno djelovanje ovih sastavnica;

- (b) čimbenicima kao što su tvari, energija, buka i zračenje, te djelatnosti ili mjere, uključujući upravne mjere, sporazumi, politika, zakonodavstvo, planovi i programi iz područja zaštite okoliša koji utječu ili bi mogli utjecati na sastavnice okoliša navedene u okviru gornjega podstavka (a) i analizom isplativosti i drugim gospodarskim analizama i pretpostavkama koje se rabe u odlučivanju o okolišu;

- (c) stanjem ljudskoga zdravlja i sigurnosti, uvjeta ljudskoga života, kulturnih lokaliteta i izgrađenih objekata, u onoj mjeri koliko na njih utječe ili bi moglo utjecati stanje sastavnica okoliša, ili, kroz te sastavnice, čimbenici, djelatnosti ili mjere navedene u gornjem podstavku (b);

4. "javnost" označava jednu ili više fizičkih ili pravnih osoba te, sukladno domaćem zakonodavstvu odnosno praksi, njihove udruge, organizacije ili skupine;

5. "zainteresirana javnost" označava javnost na koju utječe ili bi moglo utjecati odlučivanje o okolišu, ili koja je za to zainteresirana; za potrebe ove definicije, nevladine organizacije koje rade na promicanju zaštite okoliša i udovoljavaju svim zahtjevima domaćeg zakonodavstva smatrat će se zainteresiranima.

Članak 3.

OPĆE ODREDBE

1. Svaka stranka dužna je poduzeti potrebne zakonodavne, pravne i ostale mjere, uključujući mjere za ostvarivanje sukladnosti među odredbama kojima se provode odredbe o informacijama, sudjelovanju javnosti i pristupu pravosuđu sadržane u ovoj Konvenciji, kao i odgovarajuće provedbene mjere kojima će se uspostaviti i održavati razumljiv, otvoren i dosljedan okvir za provođenje odredbi ove Konvencije.

2. Svaka stranka nastojat će osigurati da službenici i tijela vlasti javnosti pomognu i upute ju u traženju pristupa informacijama o okolišu, u omogućavanju njezinoga sudjelovanja u odlučivanju i u traženju pristupa pravosuđu u pitanjima okoliša.

3. Svaka stranka dužna je u javnosti promicati odgoj i obrazovanje o okolišu i svijest o okolišu, osobito o tome kako dobiti pristup informacijama o okolišu, sudjelovati u odlučivanju o okolišu i dobiti pristup pravosuđu u pitanjima okoliša.
4. Svaka stranka dužna je osigurati odgovarajuće priznanje i podršku skupinama, udrugama ili organizacijama koje rade na promicanju ciljeva zaštite okoliša te osigurati usklađenost svoga domaćeg pravnog sustava s ovom obvezom.
5. Odredbe ove Konvencije neće utjecati na pravo stranke da zadrži ili uvede mjere kojima se osigurava širi pristup informacijama, opsežnije sudjelovanje javnosti u odlučivanju i širi pristup pravosuđu u pitanjima okoliša nego što se to traži ovom Konvencijom.
6. Ova Konvencija neće zahtijevati nikakvo ukidanje postojećih prava na pristup informacijama, sudjelovanje javnosti u odlučivanju i pristup pravosuđu u pitanjima okoliša.
7. Svaka stranka dužna je promicati primjenu načela ove Konvencije u međunarodnim procesima odlučivanja o okolišu te u okviru međunarodnih organizacija, u pitanjima koja se odnose na okoliš.
8. Svaka stranka dužna je osigurati da osobe koje ostvaruju svoja prava sukladno odredbama ove Konvencije ne budu ni na koji način kažnjene, gonjene ili uznemiravane zbog svoje djelatnosti. Ova odredba ne utječe na ovlasti domaćih sudova u svezi određivanja razumnih troškova sudskih postupaka.
9. U okviru odnosnih odredbi ove Konvencije, javnost će imati pristup informacijama, mogućnost sudjelovanja u odlučivanju i pristup pravosuđu u pitanjima okoliša bez razlike s obzirom na državljanstvo, nacionalnost ili boravište te, ako se radi o pravnoj osobi, bez razlike s obzirom na mjesto gdje je prijavljena ili radno središte njezinih djelatnosti.

Članak 4.

PRISTUP INFORMACIJAMA O OKOLIŠU

1. Svaka stranka dužna je osigurati da, u ovisnosti od sljedećih stavaka ovoga članka, tijela vlasti kao odgovor na zahtjev za informacijom o okolišu stave takvu informaciju na raspolaganje javnosti, u okviru domaćeg zakonodavstva, uključujući, ako je zatraženo i u ovisnosti od donjega podstavka (b), preslike predmetne dokumentacije koja sadrži ili se sastoji od te informacije:
  - (a) bez obveze navođenja interesa;
  - (b) u traženom obliku, osim ako
    - (i) tijelo vlasti smatra razumnim staviti je na raspolaganje u nekom drugom obliku, u kojem slučaju treba navesti razloge za stavljanje informacije na raspolaganje u tom obliku; ili
    - (ii) informacija već stoji raspolaganju javnosti u drugom obliku.
2. Informaciju o okolišu navedenu u gornjem stavku 1. treba staviti na raspolaganje što je moguće prije, a najkasnije mjesec dana po podnošenju zahtjeva, osim ukoliko obujam i složenost informacije opravdavaju produljenje ovog roka na najdulje dva mjeseca nakon zahtjeva. Podnositelj zahtjeva mora biti izviješten o svakom produljenju i o razlozima koji ga opravdavaju.

3. Zahtjev za informacijom o okolišu može biti odbijen:

(a) ako tijelo vlasti kojemu je zahtjev upućen ne raspolaže traženom informacijom o okolišu;

(b) ako je zahtjev očito nerazuman ili oblikovan na suviše općenit način; ili

(c) ako se zahtjev odnosi na materijal koji je pred dovršenjem ili se odnosi na unutarnju komunikaciju među tijelima vlasti kod čega je takvo odbijanje predviđeno domaćim zakonodavstvom ili uobičajenom praksom, vodeći računa o javnom interesu kojemu otkrivanje informacije služi.

4. Zahtjev za informacijom o okolišu može biti odbijen ako bi njezino otkrivanje nepovoljno utjecalo na:

(a) povjerljivost postupka tijela vlasti, ako je takva povjerljivost predviđena domaćim zakonodavstvom;

(b) međunarodne odnose, državnu obranu ili javnu sigurnost;

(c) pravosudni postupak, mogućnost da se određenoj osobi osigura pravično suđenje, ili sposobnost tijela vlasti za provođenje kaznene ili stegovne istrage;

(d) povjerljivost poslovne i industrijske informacije, tamo gdje je ta povjerljivost zaštićena zakonom kako bi se zaštitio zakonski gospodarski interes. Međutim, informacije o emisijama važne za zaštitu okoliša trebaju biti otkrivene;

(e) pravo intelektualnog vlasništva;

(f) povjerljivost osobnih podataka i/ili dosjea koji se odnose na neku fizičku osobu ako ta osoba nije dopustila da se takva informacija otkrije javnosti, ako je takva mogućnost predviđena domaćim zakonodavstvom;

(g) interese treće strane koja je pružila traženu informaciju, a da ta strana nije ili se ne može staviti pod zakonsku obvezu da to učini te ako ta strana nije suglasna s objavljivanjem materijala, ili

(h) okoliš na koji se informacija odnosi, kao što su uzgajališta ili rijetke vrste.

Gore navedene razloge za odbijanje treba tumačiti na ograničavajući način, vodeći računa o javnom interesu kojem otkrivanje služi i vodeći računa o tome odnosi li se tražena informacija na emisije u okoliš.

5. Kada tijelo vlasti ne posjeduje traženu informaciju o okolišu, ono treba što je moguće prije obavijestiti podnositelja zahtjeva o tijelu vlasti za koje smatra da mu se može obratiti sa zahtjevom za željenom informacijom, ili tom tijelu vlasti proslijediti zahtjev i u skladu s time obavijestiti podnositelja zahtjeva.

6. Svaka stranka treba osigurati da, ukoliko se informacija izuzeta iz otkrivanja prema gornjim stavcima 3(c) i 4. ovog članka može izdvojiti bez utjecaja na povjerljivost izuzete informacije, tijelo vlasti stavi na raspolaganje ostatak zatražene informacije o okolišu.

7. Zahtjev mora biti odbijen u pisanom obliku ako je bio u pisanom obliku podnijet, ili ako to podnositelj zahtjeva. U negativnom odgovoru treba navesti razloge za odbijanje i pružiti informaciju o pristupu postupku ocjenjivanja koji je predviđen prema članku 9.

Negativni odgovor treba dati što je moguće prije, a najkasnije u roku od mjesec dana, ako složenost informacije ne opravdava produljenje ovoga roka na najdulje dva mjeseca od zahtjeva. Podnositelj zahtjeva treba biti obaviješten o svakom produljenju i o razlozima koji ga opravdavaju.

8. Svaka stranka može dopustiti svojim tijelima vlasti utvrđivanje pristojbe za pružanje informacije, ali ta pristojba ne smije prelaziti razuman iznos. Tijelo vlasti koje namjerava zatražiti naknadu za pružanje informacije treba podnositelju zahtjeva staviti na raspolaganje popis pristojbi koje može zahtijevati, navodeći okolnosti u kojima ih može zahtijevati ili ih se odreći te slučajeve u kojima se pružanje informacije uvjetuje plaćanjem takve pristojbe unaprijed.

Članak 5.

PRIKUPLJANJE I RAZDIOBA INFORMACIJA O OKOLIŠU

1. Svaka stranka dužna je osigurati sljedeće:

(a) tijela vlasti posjeduju i dopunjuju informacije o okolišu koje su značajne za njihov rad;

(b) uspostavljeni su obvezni sustavi koji će osiguravati odgovarajući dotok informacija tijelima vlasti u svezi predloženih i postojećih djelatnosti koje mogu znatno utjecati na okoliš;

(c) u slučaju bilo kakve neposredne prijetnje ljudskom zdravlju ili okolišu, bez obzira je li uzrokovana ljudskim djelovanjem ili prirodnim silama, sve informacije koje javnosti mogu omogućiti poduzimanje odgovarajućih koraka za sprječavanje ili ublažavanje štete koja proizlazi iz te opasnosti, a koje to tijelo vlasti posjeduje, trebaju odmah i bez odlaganja biti upućene svim dijelovima javnosti koji mogu biti pogođeni.

2. Svaka stranka dužna je, u okviru domaćeg zakonodavstva, osigurati jasnost načina na koji tijela vlasti stavljaju informacije o okolišu na raspoloženje javnosti i stvarnu dostupnost informacija o okolišu, između ostalog:

(a) kroz pružanje javnosti dostatnih informacija o vrsti i opsegu informacija o okolišu koje posjeduju dotična tijela vlasti, o temeljnim odredbama i uvjetima pod kojima te informacije postaju raspoložive i dostupne te o postupku kojim se do njih može doći;

(b) kroz sklapanje i održavanje praktičnih dogovora, kao što su:

(i) javno dostupni popisi, katastri ili dosjei;

(ii) zahtjevi da državni dužnosnici i službenici podrže javnost u traženju pristupa informacijama prema ovoj Konvenciji, i

(iii) utvrđivanje tijela za vezu;

(c) kroz omogućavanje besplatnoga pristupa informacijama o okolišu koje su sadržane u popisima, katastrima ili dosjeima navedenima u gornjem podstavku (b) (i).

3. Svaka stranka dužna je osigurati progresivni pristup informacijama o okolišu kroz elektronske baze podataka koje su lako dostupne javnosti putem javnih telekomunikacijskih mreža. Informacije dostupne u ovom obliku trebaju obuhvaćati:

(a) izvješća o stanju okoliša, kako navodi donji stavak 4.;

(b) zakonske tekstove o okolišu ili s njim u svezi;

(c) gdje je to prikladno, politiku, planove i programe o okolišu ili s njim u svezi te sporazume o okolišu; i

(d) ostale informacije u mjeri u kojoj bi dostupnost tih informacija u tom obliku mogla olakšati primjenu domaćeg zakonodavstva o provedbi ove Konvencije,

pod uvjetom da su te informacije već na raspolaganju u elektronskom obliku.

4. Svaka stranka dužna je, u redovnim vremenskim razmacima koji nisu dulji od tri ili četiri godine, objavljivati i razasijati nacionalno izvješće o stanju okoliša, uključujući informacije o kakvoći okoliša i informacije o pritiscima na okoliš.

5. Svaka stranka dužna je u okviru svojeg zakonodavstva poduzeti mjere u svrhu razdiobe, između ostalog:

(a) zakonodavnih i političkih dokumenata kao što su dokumenti o strategijama, politici, programima i planovima djelovanja za okoliš te izvješća o napredovanju u njihovoj provedbi, koji se izrađuju na raznim razinama vlasti; i

(b) međunarodnih ugovora, konvencija i sporazuma o pitanjima okoliša;

(c) ostalih značajnih međunarodnih dokumenata o problemima okoliša, gdje je to prikladno.

6. Svaka stranka dužna je poticati čimbenike čije djelatnosti imaju značajan utjecaj na okoliš na redovno obavješćivanje javnosti o utjecaju njihovih djelatnosti i proizvoda na okoliš, gdje je to prikladno u okviru dobrovoljnih sustava označavanja znakom zaštite okoliša ili programa nezavisnog eko-ocjenjivanja, ili na drugi način.

7. Svaka stranka dužna je:

(a) objavljivati činjenice i raščlambe činjenica koje smatra mjerodavnim i važnima za izradu temeljnih prijedloga politike okoliša;

(b) objavljivati, ili na drugi način činiti dostupnim, raspoloživi materijal o suradnji s javnošću u pitanjima obuhvaćenima ovom Konvencijom, i

(c) na odgovarajući način osiguravati informacije o obavljanju javnih uloga ili pružanju javnih usluga u svezi okoliša od strane vlasti na svim razinama.

8. Svaka stranka dužna je izraditi mehanizme kojima je cilj osigurati stavljanje javnosti na raspolaganje dovoljne količine informacija o proizvodima, na način koji potrošačima omogućuje obaviješteni odabir s obzirom na okoliš.

9. Vodeći računa o međunarodnim procesima gdje god je to prikladno, svaka stranka dužna je progresivno izgrađivati jedinstveni nacionalni sustav popisa ili katastara onečišćenja na temelju strukturirane, računalne i javno dostupne baze podataka oblikovane putem standardnih oblika izvješćivanja. Takav sustav može obuhvaćati ulazne podatke, ispuštanje i prijenos određenog niza tvari i proizvoda, uključujući uporabu vode, energije i izvora, iz određenoga kruga djelatnosti u medije okoliša te prerade na licu mjesta i na drugom mjestu, kao i odlagališta.

10. Ništa iz ovog članka ne može utjecati na pravo stranaka na odbijanje otkrivanja određene informacije o okolišu u skladu člankom 4., stavci 3. i 4.

Članak 6.

SUDJELOVANJE JAVNOSTI U ODLUČIVANJU O ODREĐENIM DJELATNOSTIMA

1. Svaka je stranka:

(a) dužna primjenjivati odredbe ovog članka koje se odnose na odluke o tome treba li dopustiti predložene djelatnosti navedene u dodatku I.;

(b) sukladno svojem domaćem zakonodavstvu, dužna također primjenjivati ovaj članak na odluke o predloženim djelatnostima izvan opsega Dodatka I., a koje mogu imati značajne učinke na okoliš. U tu svrhu, stranke su dužne utvrditi podliježe li takva predložena djelatnost ovim odredbama;

(c) slobodna, ukoliko to dopušta domaće zakonodavstvo, od slučaja do slučaja odlučiti ne primijeniti odredbe ovoga članka na predložene djelatnosti za potrebe nacionalne obrane, ukoliko predmetna stranka drži kako bi takva primjena mogla imati nepovoljan učinak na rečene potrebe.

2. Zainteresirana javnost mora rano tijekom postupka odlučivanja o okolišu, bilo putem javne obavijesti ili pojedinačno, kako je prikladno, te na odgovarajući, pravodoban i djelotvoran način biti obaviještena, između ostalog, o:

(a) predloženoj djelatnosti i primjeni o kojoj će se odluka donijeti;

(b) prirodi moguće odluke ili nacрта odluke;

(c) tijelu vlasti nadležnom za donošenje odluke;

(d) planiranom postupku, uključujući, ako i kada informacija može biti pružena:

(i) početak postupka,

(ii) mogućnosti sudjelovanja javnosti,

(iii) mjesto i vrijeme svake planirane javne rasprave,

(iv) obavijest o tijelu vlasti od kojeg se može dobiti dotična informacija i kamo je dotična informacija pohranjena kako bi je javnost ispitala,

(v) obavijest o nadležnom tijelu vlasti ili bilo kojem drugom službenom tijelu kojemu se mogu uputiti primjedbe ili pitanja te o vremenu predviđenom za dostavljanje primjedbi ili pitanja, i

(vi) obavijest o tome koja informacija o okolišu važna za predloženu djelatnost stoji na raspolaganju.

(e) činjenici da djelatnost podliježe postupku domaće ili prekogranične procjene utjecaja na okoliš.

3. Postupci sudjelovanja javnosti trebaju obuhvatiti razumne vremenske rokove za različite stadije, koji će osigurati dovoljno vremena za obavješćivanje javnosti u skladu sa stavkom 2. i kako bi se javnost pripremila i djelotvorno sudjelovala prilikom odlučivanja o okolišu.

4. Svaka stranka dužna je osigurati rano sudjelovanje javnosti kada su sve mogućnosti otvorene i kada se može osigurati djelotvorno sudjelovanje javnosti.

5. Svaka stranka treba, gdje je to prikladno, poticati moguće podnositelje zahtjeva na određivanje zainteresirane javnosti, na otpočinjanje razgovora i na pružanje informacija koje se odnose na ciljeve njihovoga zahtjeva prije nego zatraže dopuštenje.

6. Svaka stranka dužna je od nadležnih tijela zatražiti osiguranje pristupa zainteresiranoj javnosti u cilju ispitivanja, na njen zahtjev ukoliko tako propisuje domaće zakonodavstvo, besplatno i odmah čim na raspolaganju budu sve informacije važne za odlučivanje, kako je navedeno u ovom članku, i koje su na raspolaganju za vrijeme postupka sudjelovanja javnosti, bez utjecaja na pravo stranaka da odbiju otkriti određene informacije u skladu s člankom 4., stavci 3. i 4. Važne će informacije uključivati najmanje, bez utjecaja na odredbe članka 4.,:

(a) opis lokacije i fizičkih i tehničkih značajki predložene djelatnosti, uključujući procjenu očekivanih ostataka i emisija;

(b) opis značajnijih učinaka predložene djelatnosti na okoliš;

(c) opis predviđenih mjera za sprječavanje i/ili smanjivanje učinaka, uključujući emisije;

(d) ne-tehnički sažetak gore navedenih stavaka;

(e) kratak pregled glavnih mogućnosti koje je podnositelj razmotrio; i

(f) sukladno domaćem zakonodavstvu, glavna izvješća i preporuke predane tijelu vlasti u vrijeme kada zainteresirana javnost ima biti obaviještena u skladu s gornjim stavkom 2.

7. Postupci sudjelovanja javnosti moraju javnosti pružiti mogućnost dostave pisanim putem, ili, kako je prikladno, prigodom javne rasprave ili upita podnositelja, sve primjedbe, informacije, analize ili mišljenja koje smatra važnima za predloženu djelatnost.

8. Svaka stranka dužna se pobrinuti da odluka uzima u obzir ishod sudjelovanja javnosti.

9. Svaka stranka dužna se pobrinuti za neposredno obavješćivanje javnosti o odluci, čim tijelo vlasti odluku donese, u skladu s odgovarajućim postupcima. Svaka stranka treba javnosti učiniti dostupnim tekst odluke, zajedno s razlozima i promišljanjima na kojima se odluka temelji.

10. Kada tijelo vlasti razmatra ili dopunjuje radne uvjete djelatnosti navedene u stavku 1., svaka stranka dužna je osigurati primjenu odredbi stavaka 2. do 9. ovog članka mutatis mutandis i gdje je to prikladno.

11. Svaka stranka dužna je, u okviru svojega domaćeg zakonodavstva, koliko je to prikladno i izvedivo, primjenjivati odredbe ovoga članka na odluke o tome treba li dopustiti namjerno oslobađanje genetski izmijenjenih organizama u okoliš.

Članak 7.

SUDJELOVANJE JAVNOSTI U SVEZI S PLANOVIMA, PROGRAMIMA I POLITIKAMA KOJE SE ODNOSI NA OKOLIŠ

Svaka stranka dužna je na odgovarajući praktičan i/ili drugi način osigurati sudjelovanje javnosti za vrijeme izrade planova i programa koji se odnose na okoliš, unutar jasnoga i pravičnog okvira, pruživši javnosti potrebne informacije. U tom okviru treba primjenjivati članak 6., stavke 3., 4. i 8. Nadležno tijelo vlasti utvrdit će koja javnost može sudjelovati, vodeći računa o ciljevima ove Konvencije. U mjeri u kojoj je to prikladno, svaka će stranka nastojati pružiti mogućnosti sudjelovanja javnosti u izradi politika koje se odnose na okoliš.

Članak 8.

SUDJELOVANJE JAVNOSTI TIJEKOM IZRADBE PROVEDBENIH PROPISA I/ILI OPĆEPRIMJENJIVIH PRAVNO OBVEZUJUĆIH NORMATIVNIH INSTRUMENTATA

Svaka stranka nastojat će promicati djelotvorno sudjelovanje javnosti u odgovarajućem stadiju i, dok su mogućnosti još otvorene, dok tijela vlasti izrađuju provedbene propise i ostala općeprimjenjiva pravno obvezujuća pravila koja bi mogla imati značajan utjecaj na okoliš. U tu svrhu treba poduzeti sljedeće korake:

- (a) utvrditi vremenske okvire dostatne za djelotvorno sudjelovanje,
- (b) objaviti nacрте pravila ili ih staviti na raspolaganje javnosti na neki drugi način, i
- (c) javnosti pružiti mogućnost davanja primjedbi izravno ili putem predstavničkih savjetodavnih tijela.

Ishod sudjelovanja javnosti treba uzeti u obzir u najvećoj mogućoj mjeri.

Članak 9.

PRISTUP PRAVOSUĐU

1. U okviru svojeg domaćeg zakonodavstva svaka je stranka dužna osigurati da svaka osoba koja smatra kako je njegov ili njezin zahtjev za informacijom prema članku 3. zanemaren, nepravedno odbijen, bilo djelomično ili u cijelosti, kako je na njega odgovoreno na neodgovarajući način ili kako se s njime nije postupalo sukladno odredbama toga članka, ima pristup postupku ocjene pred sudom ili nekim drugim neovisnim i nepristranim zakonski utemeljenim tijelom.

U okolnostima u kojima stranka omogućuje sudsku ocjenu, dužna je toj osobi također osigurati dostupnost zakonom utvrđenog brzog, besplatnog ili jeftinog postupka razmatranja od strane tijela vlasti, ili ocjene od strane nekog neovisnog i nepristranog tijela osim suda obavlja.

Konačna odluka prema ovom stavku 1. bit će obvezujuća za tijelo vlasti koje posjeduje informaciju. Razloge treba navesti pisanim putem, barem tamo gdje je pristup informacijama odbijen prema ovom stavku.

2. U okviru svojeg domaćeg zakonodavstva, svaka je stranka dužna osigurati da pripadnici zainteresirane javnosti

(a) koji imaju dovoljan interes

ili, kao druga mogućnost,

(b) koji dokažu povredu prava, tamo gdje to upravno postupovno pravo stranke zahtijeva kao preduvjet,

imaju pristup postupku ocjene pred sudom i/ili nekim drugim zakonski utemeljenim neovisnim i nepristranim tijelom, kako bi osporili materijalnu i proceduralnu zakonitost neke odluke, čina ili propusta u ovisnosti od odredbi iz članka 6. i, tamo gdje je to predviđeno domaćim zakonodavstvom i bez utjecaja na donji stavak 3., drugih odgovarajućih odredbi ove Konvencije.

Ono što predstavlja dovoljan interes i povredu prava bit će utvrđeno u skladu sa zahtjevima domaćeg zakonodavstva i dosljedno cilju osiguranja zainteresiranoj javnosti širokog pristupa pravosuđu u okvirima ove Konvencije. U tu će se svrhu interes svake nevladine udruge koja ispunjava uvjete navedene u članku 2., stavak 5., smatrati dovoljnima u smislu gornjeg podstavka (a). Također će se smatrati kako takve udruge imaju prava koja se mogu povrijediti u smislu gornjeg podstavka (b).

Odredbe ovoga stavka 2. neće isključiti mogućnost prethodnog razmatranja pred nekim administrativnim tijelom i neće utjecati na uvjet potrebnog iscrpljenja svih postupaka administrativne ocjene prije upućivanja na postupak sudske ocjene, ako takav uvjet u domaćem zakonodavstvu postoji.

3. Osim i bez obzira na postupke ocjene navedene u gornjim stavcima 1. i 2., svaka je stranka dužna osigurati pripadnicima javnosti, koji udovoljavaju mjerilima, ako ih ima, utvrđenima domaćim zakonodavstvom, pristup administrativnim ili sudbenim postupcima kojima se osporavaju činjenja i nečinjenja privatnih osoba i tijela vlasti koji su u suprotnosti s odredbama domaćega zakonodavstva koje se odnose na okoliš.

4. Pored stavka 1. i bez utjecaja na njega, postupci navedeni u gornjim stavcima 1., 2. i 3. imaju osigurati odgovarajuće i djelotvorne pravne lijekove, uključujući sudsku zabranu gdje je to prikladno, trebaju biti pravični, jednakopravni, pravodobni i ne toliko skupi da bi se time sprječavalo njihovo provođenje. Odluke prema ovom članku treba donijeti ili zabilježiti u pisanom obliku. Odluke sudova, a gdje god je to moguće, drugih tijela, moraju biti dostupne javnosti.

5. Kako bi poboljšala djelotvornost odredbi ovoga članka, svaka stranka treba osigurati obaviještenost javnosti o pristupu postupcima administrativne i sudbene ocjene i dužna je razmotriti mogućnost uspostavljanja odgovarajućih pomoćnih mehanizama za uklanjanje ili smanjivanje novčanih i drugih prepreka pristupu pravosuđu.

Članak 10.

SASTANAK STRANAKA

1. Prvi sastanak stranaka treba sazvati najkasnije godinu dana po datumu stupanja ove Konvencije na snagu. Nakon toga će se redoviti sastanci Stranaka održavati najmanje svake dvije godine, ako stranke ne odluče drugačije, ili na pisani zahtjev neke stranke, pod uvjetom da, u roku od šest mjeseci nakon što izvršni tajnik Gospodarskog povjerenstva za Europu proslijedi zahtjev svim strankama, dotični zahtjev dobije podršku najmanje jedne trećine Stranaka.

2. Stranke će na svojim sastancima stalno ocjenjivati provedbu ove Konvencije na temelju redovnih izvješća Stranaka te će, imajući u vidu tu svrhu:

(a) ocjenjivati mjere te zakonski i metodološki pogled na pristup informacijama, sudjelovanje javnosti u odlučivanju i pristup pravosuđu u pitanjima okoliša, s ciljem njihovoga daljnjeg poboljšanja;

(b) razmijenjivati informacije o iskustvima stečenima u zaključivanju i primjeni dvostranih i višestranih ugovora ili drugih sporazuma koji su važni za ciljeve ove Konvencije i čije su stranke jedna ili više stranaka ove Konvencije;

(c) gdje god je to prikladno, tražiti usluge odgovarajućih tijela GPE kao i drugih nadležnih međunarodnih tijela i određenih odbora sa svih aspekata koji se odnose na ostvarenje ciljeva ove Konvencije;

(d) utemeljiti svako pomoćno tijelo koje budu smatrale potrebnim;

(e) sastavljati protokole uz ovu Konvenciju gdje to bude prikladno;

(f) razmatrati i usvajati prijedloge za izmjene i dopune ove Konvencije u skladu s odredbama članka 14.;

(g) razmatrati i poduzimati sve dodatne radnje koje mogu biti potrebne za ostvarenje ciljeva ove Konvencije;

(h) na svom prvom sastanku razmotriti i konsenzusom usvojiti, poslovnik za svoje sastanke i sastanke pomoćnih tijela;

(i) na svom prvom sastanku dati pregled iskustava u primjeni odredbi članka 5., stavak 9., i razmotriti mjere potrebne za daljnji razvoj sustava koji je naveden u toj odredbi, vodeći računa o međunarodnim procesima i razvoju, uključujući izradbu odgovarajućega instrumenta koji se odnosi na katastre ili popise oslobađanja i prijenosa onečišćenja koji bi se mogao dodati ovoj Konvenciji.

3. Na sastanku stranaka mogu se, prema potrebi, konsenzusom utvrditi financijska pravila.

4. Ujedinjeni narodi, njihove specijalizirane ustanove i Međunarodna agencija za atomsku energiju, kao i svaka država ili regionalna organizacija gospodarske integracije koja na temelju članka 17. ima pravo potpisati ovu Konvenciju, a da nije stranka ove Konvencije te sve međuvladine organizacije osposobljene za područja na koja se ova Konvencije odnosi, imat će pravo sudjelovati na sastancima kao promatrači.

5. Svaka nevladina udruga osposobljena na području na koje se ova Konvencija odnosi, a koja je izvijestila Izvršnoga tajnika Gospodarskog povjerenstva za Europu o svojoj želji imenovanja predstavnika na sastanku stranaka, imat će pravo sudjelovanja kao promatrač ako najmanje jedna trećina stranaka nazočnih sastanku ne stavi primjedbu.

6. Za potrebe gornjih stavaka 4. i 5., poslovnikom navedenim u gornjem stavku 2 (h) utvrdit će se praktične mjere za postupak dopuštanja sudjelovanja i ostali potrebni uvjeti.

Članak 11.

PRAVO GLASOVANJA

1. Osim kako je predviđeno u stavku 2. ovog članka, svaka stranka ove Konvencije imat će jedan glas.
2. Regionalne organizacije gospodarske integracije će u pitanjima iz svoje nadležnosti iskoristiti svoje pravo glasovanja onim brojem glasova koji odgovara broju njihovih zemalja članica koje su stranke ove Konvencije. Te organizacije ne mogu iskoristiti svoje pravo glasovanja ako su njihove zemlje članice iskoristile svoje i obrnuto.

Članak 12.

TAJNIŠTVO

Izvršni tajnik Gospodarskog povjerenstva za Europu obavljat će sljedeće dužnosti tajništva:

- (a) sazivanje i pripremanja sastanaka stranaka;
- (b) dostavljanje izvješća i drugih zaprimljenih informacija strankama, u skladu s odredbama ove Konvencije; i
- (c) sve druge dužnosti koje mogu odrediti stranke.

Članak 13.

DODACI

Dodaci ovoj Konvenciji predstavljat će njezin sastavni dio.

Članak 14.

IZMJENE I DOPUNE KONVENCIJE

1. Svaka stranka može predlagati izmjene i dopune ove Konvencije.
2. Tekst svake predložene izmjene i dopune ove Konvencije mora biti u pisanom obliku dostavljen izvršnom tajniku Gospodarskog povjerenstva za Europu, koji je dužan obavijestiti o njemu sve stranke najmanje devedeset dana prije sastanka stranaka na kojem će se predložiti njegovo usvajanje.
3. Stranke su dužne uložiti sve napore kako bi se sporazum o svakoj predloženoj izmjeni i dopuni ove Konvencije postigao konsenzusom. Ako se iscrpe sva nastojanja za konsenzusom, a dogovor se ne postigne, izmjene i dopune će se kao posljednjim sredstvom usvojiti većinom od tri četvrtine glasova stranaka koje su nazočne i glasuju na sastanku.
4. Izmjene i dopune ove Konvencije usvojene u skladu sa stavkom 3. ovoga članka depozitar je dužan dostaviti svim strankama na ratifikaciju, odobrenje ili prihvata. Za stranke koje su ratificirale, odobrile ili prihvatile izmjene i dopune ove Konvencije koje se ne odnose na dodatak, stupaju na snagu devedesetoga dana nakon što depozitar od najmanje tri četvrtine stranaka koje su ih ratificirale, odobrile ili prihvatile zaprimi obavijest o njihovoj ratifikaciji, odobrenju ili prihvatu. Nakon toga one za sve ostale stranke stupaju na snagu devedesetoga dana nakon što dotična stranka položi svoju ispravu o ratifikaciji, odobrenju ili prihvatu izmjena i dopuna.

5. Svaka stranka koje ne može odobriti izmjenu i dopunu nekom dodatku ove Konvencije dužna je o tome pisano obavijestiti depozitara u roku od dvanaest mjeseci od datuma obavijesti o usvajanju. Depozitar je o primitku takve obavijesti dužan odmah obavijestiti sve stranke. Bilo koja stranka može u svako doba zamijeniti prethodnu obavijest prihvatom te će, nakon polaganja isprave o prijehu kod depozitara, izmjene i dopune toga dodatka stupiti na snagu za tu stranku.

6. Po isteku dvanaest mjeseci od datuma obavijesti depozitara navedene u stavku 4. ovoga članka, izmjena i dopuna dodatka stupa na snagu za one stranke koje depozitaru nisu poslale obavijest u skladu s odredbama stavka 5. ovoga članka, pod uvjetom da najmanje trećina stranaka nije poslala takvu obavijest.

7. Za potrebe ovoga članka, "stranke koje su nazočne i glasuju" označava stranke koje su nazočne i koje daju svoj potvrdni ili niječni glas.

Članak 15.

PRIDRŽAVANJE

Stranke će na svom sastanku stranke konsenzusom uspostaviti fakultativna rješenja, nesuprotstavljena, izvan-sudske i savjetodavne naravi za ocjenjivanje pridržavanja odredbi ove Konvencije. Ova rješenja omogućit će odgovarajuću uključenost javnosti, a mogu obuhvatiti i mogućnost razmatranja priopćenja pripadnika javnosti o pitanjima koja se odnose na ovu Konvenciju.

Članak 16.

RJEŠAVANJE SPOROVA

1. Ukoliko između dvije ili više stranaka dođe do spora u vezi s tumačenjem ili primjenom ove Konvencije, one su dužne rješenje potražiti u pregovorima ili nekom drugom načinu rješavanja sporova koji je prihvatljiv stranama u sporu.

2. Prigodom potpisivanja, ratifikacije, prijeha, odobrenja ili pristupa ovoj Konvenciji, ili u bilo koje vrijeme nakon toga, svaka stranka može pisanim putem izjaviti depozitaru da, u slučaju spora koji se ne riješi u skladu sa stavkom 1. ovoga članka, prihvaća jedno ili oba sljedeća sredstva za rješavanje sporova kao obvezatna u odnosu na svaku stranku koja je preuzela istu obvezu:

- (a) upućivanje spora Međunarodnom sudu;
- (b) arbitražu sukladno postupku utvrđenom u dodatku II.

3. Ukoliko su strane u sporu prihvatile oba načina rješavanja sporova navedena u stavku 2. ovoga članka, spor se može uputiti samo Međunarodnom sudu, ako strane ne dogovore drugačije.

Članak 17.

POTPISIVANJE

Ova Konvencija bit će otvorena za potpisivanje u Aarhusu (Danska) 25. lipnja 1998., a nakon toga u sjedištu Ujedinjenih naroda u New Yorku do 21. prosinca 1998., državama članicama Gospodarskog povjerenstva za Europu, kao i državama koje imaju savjetodavni status pri Gospodarskom povjerenstvu za Europu sukladno stavcima 8. i 11.

Odluke 36(IV) Gospodarskog i društvenog vijeća od 28. ožujka 1947., te organizacijama regionalnih gospodarskih integracija ustanovljenih od suverenih država članica Gospodarskog povjerenstva za Europu na koju su njene države članice prenijele nadležnost u pitanjima koje uređuje ova Konvencija, uključujući ovlaštenje za sklapanje ugovora u svezi s tim pitanjima.

Članak 18.

DEPOZITAR

Glavni tajnik Ujedinjenih naroda djelovat će kao depozitar ove Konvencije.

Članak 19.

RATIFIKACIJA, PRIHVAT, ODOBRENJE I PRISTUP

1. Ova Konvencija podliježe ratifikaciji, prihvatu ili odobrenju država potpisnica i regionalnih organizacija gospodarske integracije.
2. Ova Konvencija bit će otvorena za pristup državama i organizacijama navedenima u članku 17. počevši od 22. prosinca 1998..
3. Svaka druga država koja nije navedena u stavku 2. ovoga članka, a koja je članica Ujedinjenih naroda, može pristupiti Konvenciji uz suglasnost dobivenu na sastanku stranaka.
4. Svaka organizacija navedena u članku 17. koja postane strankom ove Konvencije, a da niti jedna od njezinih država članica nije stranka, treba poštivati sve obveze iz ove Konvencije. U slučaju takvih organizacija, kod kojih su jedna ili više država članica stranke ove Konvencije, ta organizacija i njezine države članice trebaju odlučiti o svojim odnosnim odgovornostima u ispunjavanju obveza prema ovoj Konvenciji. U tom slučaju organizacija i njezine države članice neće imati pravo istodobno koristiti svoja prava prema ovoj Konvenciji.
5. U svojim ispravama o ratifikaciji, prihvatu, odobrenju ili pristupu regionalne organizacije gospodarske integracije spomenute u članku 17. trebaju navesti opseg svojih ovlaštenja u odnosu na pitanja koja se uređuju ovom Konvencijom. Te organizacije su također dužne obavijestiti depozitara o svakoj bitnoj promjeni opsega njihovih ovlaštenja.

Članak 20.

STUPANJE NA SNAGU

1. Ova Konvencija stupa na snagu devedesetoga dana od datuma polaganja šesnaeste isprave o ratifikaciji, prihvatu, odobrenju ili pristupu.
2. Za potrebe stavka 1. ovog članka niti jedna isprava koju položi neka regionalna organizacija gospodarske integracije neće se računati kao dodatni pored onog koji su položile države članice te organizacije.
3. Za svaku državu ili organizaciju navedenu u članku 17. koja ratificira, prihvati ili odobri ovu Konvenciju ili joj pristupi po polaganju šesnaeste isprave o ratifikaciji, prihvatu, odobrenju ili pristupu, ova Konvencija stupa na snagu devedesetoga dana od datuma kada ta država ili organizacija položi svoju ispravu o ratifikaciji, prihvatu, odobrenju ili pristupu.

Članak 21.

ISTUPANJE

U bilo koje vrijeme nakon isteka tri godine od datuma stupanja ove Konvencije na snagu za određenu stranku, ta stranka može istupiti iz Konvencije putem pisanoga očitovanja depozitaru. Svako takvo istupanje stupa na snagu devedesetoga dana od datuma kada ga depozitar primi.

Članak 22.

IZVORNI TEKSTOVI

Izvornik ove Konvencije, čiji su engleski, francuski i ruski tekst jednako vjerodostojni, bit će položen kod glavnog tajnika Ujedinjenih naroda.

U POTVRDU GORE NAVEDENOGA niže potpisani, propisno ovlašteni, potpisali su ovu Konvenciju.

SASTAVLJENO u Aarhusu (Danska), ovoga dvadesetpetog dana mjeseca lipnja, tisuću devet stotina devedeset i osme.

Dodatak I.

POPIS DJELATNOSTI NAVEDENIH U ČLANKU 6., STAVAK 1(a)

1. Energetika:

- rafinerije mineralnih ulja i plina,
- postrojenja za plinifikaciju i ukapljivanje,
- termoelektrane i ostala postrojenja za izgaranje s toplinskim unosom od 50 ili više MW;
- koksne peći;
- nuklearne elektrane i drugi nuklearni reaktori uključujući demontažu ili zatvaranje takvih elektrana ili reaktora 1/ (osim istraživačkih postrojenja za proizvodnju i pretvaranje fisijskog materijala i materijala pogodnog za primjenu u regenerativnim reaktorima čija najveća snaga ne prelazi 1 kW neprekidnoga toplinskog opterećenja);
- postrojenja za preradu ozračenoga nuklearnog goriva;
- postrojenja projektirana :
  - za proizvodnju ili obogaćivanje nuklearnog goriva;
  - za preradu ozračenoga nuklearnog goriva ili visoko radioaktivnoga otpada;
  - za krajnje odlaganje ozračenoga nuklearnog goriva;
  - isključivo za krajnje odlaganje radioaktivnoga otpada;
  - isključivo za skladištenje (planirano na dulje od 10 godina) ozračenoga nuklearnog goriva ili radioaktivnoga otpada na mjestima izvan mjesta proizvodnje.

2. Proizvodnja i prerada metala:

- postrojenja za pečenje ili sinteriranje rudače (uključujući sulfidnu rudaču);
- postrojenja za proizvodnju sirovoga željeza ili čelika (primarno ili sekundarno taljenje) uključujući neprekidno lijevanje, kapaciteta preko 2,5 tone na sat;
- postrojenja za preradu neobojenih metala:
  - (i) postrojenja za vruće valjanje, kapaciteta preko 20 tona sirovog čelika na sat;
  - (ii) kovačnice s čekićima čija energija prelazi 50 kJ po čekiću, a uporabljena snaga toplinskog izgaranja je veća od 20 MW;
  - (iii) nanošenje zaštitne prevlake od taljenoga metala, kapaciteta preko 2 tone sirovoga čelika na sat;
- lijevaonice neobojenih metala s proizvodnim kapacitetom preko 20 tona na dan;
- postrojenja:
  - (i) za proizvodnju neprerađenih obojenih metala iz ruda metala, koncentrata ili sekundarnih sirovina putem metalurškog, kemijskog ili elektrolitskog procesa;
  - (ii) za topljenje, kao i legiranje obojenih metala, uključujući obnovljene proizvode (rafiniranje, lijevanje itd.), kapaciteta preko 4 tone na dan za olovo i kadmij, ili 20 tona na dan za sve druge metale;
- postrojenja za površinsku obradu metala i plastičnih materijala, u kojima se koristi elektrolitski ili kemijski proces i kod kojih je obujam kada za obradu veći od 30 m³.

3. Industrija minerala:

- postrojenja za proizvodnju cementnog klinkera u rotacijskim pećima proizvodne sposobnosti preko 500 tona na dan, ili kreča u rotacijskim pećima, proizvodnog kapaciteta preko 50 tona na dan, ili u drugim pećima proizvodnog kapaciteta preko 50 tona na dan;
- postrojenja za proizvodnju azbesta i proizvoda na bazi azbesta;

- postrojenja za proizvodnju stakla uključujući staklena vlakna, proizvodnog kapaciteta preko 20 tona na dan;
- postrojenja za topljenje mineralnih tvari uključujući proizvodnju mineralnih vlakana, s kapacitetom taljenja preko 20 tona na dan;
- postrojenja za proizvodnju keramičkih proizvoda paljenjem, naročito krovnih crijepova, cigle, vatrostalne opeke, keramičkih pločica, fine keramike ili porculana, proizvodne sposobnosti preko 75 tona na dan, i/ili kapaciteta peći preko 4 m³, te gustoće stvrdnjavanja preko 300 kg/m³ po peći.

4. Kemijska industrija: Proizvodnja u smislu kategorija djelatnosti sadržanih u ovom stavku označava industrijsku proizvodnju putem kemijske prerade tvari ili skupina tvari navedenih u podstavcima (a) do (g):

(a) kemijska postrojenja za proizvodnju temeljnih organskih kemikalija kao što su:

- (i) jednostavni ugljikovodici (linearni ili ciklički, zasićeni ili nezasićeni, alifatski ili aromatični);
- (ii) ugljikovodici koji sadrže kisik, kao što su alkoholi, aldehidi, ketoni, karboksilne kiseline, esteri, acetati, eteri, peroksidi, epoksidne smole;
- (iii) ugljikovodici koji sadrže sumpor;
- (iv) ugljikovodici koji sadrže dušik, kao što su amini, amidi, spojevi dušika, nitro spojevi ili spojevi nitrata, nitrili, cijanati, izocijanati;
- (v) ugljikovodici koji sadrže fosfor;
- (vi) halogeni ugljikovodici;
- (vii) organometalni spojevi;
- (viii) temeljni plastični materijali (polimeri, sintetička vlakna i vlakna na bazi celuloze);
- (ix) sintetske gume;
- (x) boje i pigmenti;
- (xi) agensi koji djeluju na površinu;

(b) kemijska postrojenja za proizvodnju temeljnih anorganskih kemikalija kao što su:

- (i) plinovi kao što su amonijak, klor ili klorovodik, fluor ili fluorovodik, ugljični oksidi, spojevi sumpora, dušični oksidi, vodik, sumpor-dioksid, fosgen;
- (ii) kiseline kao što su kromna kiselina, fluoridna kiselina, fosfatna kiselina, nitratna kiselina, kloridna kiselina, sulfatna kiselina, oleum, sulfitna kiselina;
- (iii) baze kao što su amonijev hidroksid, kalijev hidroksid, natrijev hidroksid;
- (iv) soli kao što su amonijev klorid, kalijev klorat, kalijev karbonat, natrijev karbonat, perborat, srebrni nitrat;
- (v) nemetali, metalni oksidi ili drugi anorganski spojevi kao što su kalcijev karbid, silikon, silikonski karbid;

(c) kemijska postrojenja za proizvodnju umjetnih gnojiva na bazi fosfora, dušika ili kalija (jednostavna ili složena umjetna gnojiva);

(d) kemijska postrojenja za proizvodnju biocida i temeljnih sredstava za zaštitu bilja;

(e) postrojenja u kojima se za proizvodnju temeljnih farmaceutskih proizvoda rabi kemijski ili biološki proces;

(f) kemijska postrojenja za proizvodnju eksploziva.

(g) kemijska postrojenja u kojima se kemijskom ili biološkom obradom dobivaju bjelančevinasti dodaci hrani, tvari koje izazivaju vrenje i druge bjelančevinaste tvari.

5. Upravljanje otpadom:

- postrojenja za spaljivanje, uporabu, kemijsku obradu ili odlaganje opasnoga otpada;
  - postrojenja za spaljivanje komunalnoga otpada, kapaciteta preko 3 tone na sat;
  - postrojenja za odlaganje neopasnoga otpada, kapaciteta preko 50 tona na dan;
  - odlagališta koja primaju više od 10 tona na dan ili imaju ukupni kapacitet preko 25.000 tona, osim odlagališta inertnoga otpada.
6. Postrojenja za preradu otpadnih voda, kapaciteta preko 150.000 ekvivalenata stanovnika.
7. Industrijska postrojenja za:
- (a) proizvodnju pulpe iz drveta ili sličnih vlaknastih materijala;
  - (b) proizvodnju papira i dasaka, proizvodnog kapaciteta preko 20 tona na dan.
8. (a) Izgradnja pruga za međumjesni željeznički promet i zračnih luka 2/ s osnovnom duljinom piste od 2100 m ili više;
- (b) izgradnja autocesta i brzih cesta; 3/
  - (c) izgradnja nove ceste s četiri ili više vozničkih traka, ili retrasiranje i/ili proširenje postojeće ceste s dvije ili manje vozničkih traka, kako bi se dobilo četiri ili više vozničkih traka, tamo gdje bi neprekidna duljina takve nove ceste, ili retrasirana i/ili proširena dionica ceste iznosila 10 km ili više.
9. (a) riječni putevi i luke za riječni promet koje omogućuju prolaz plovilima iznad 1.350 tona;
- (b) trgovačke luke, gatovi za utovar i istovar povezani s kopnom i vanjskim lukama (isključujući trajektne gatove) koji mogu primiti plovila iznad 1.350 tona.
10. Sustavi za odvođenje podzemnih voda ili umjetno ponovno dovođenje podzemnih voda tamo gdje godišnja količina odvedene ili ponovno dovedene podzemne vode iznosi 10 milijuna kubičnih metara ili više.
11. (a) Radovi na prijenosu vodnih zaliha između riječnih slivova tamo gdje se takvim prijenosom želi spriječiti moguća nestašica vode i gdje je količina prenesene vode veća od 100 milijuna kubičnih metara godišnje;
- (b) U svim drugim slučajevima, radovi na prijenosu vodnih zaliha između riječnih bazena tamo gdje višegodišnji prosječni protok sliva iz kojega se voda odvodi prelazi 2000 milijuna kubičnih metara godišnje i gdje je količina prenesene vode veća od 5% od toga protoka.
- U oba slučaja isključen je prijenos pitke vode cijevima.
12. Vađenje sirove nafte i zemnog plina za gospodarske potrebe, tamo gdje izvađena količina prelazi 500 tona nafte odnosno 500.000 kubičnih metara plina dnevno.
13. Brane i ostali objekti projektirani za zadržavanje ili trajno skladištenje vode, kada nova ili dodatna količina zadržane ili uskladištene vode prelazi 10 milijuna kubičnih metara.
14. Transport plina, nafte ili kemikalija pomoću cjevovoda promjera većeg od 800 mm i duljine veće od 40 km.

15. Postrojenja za intenzivni uzgoj peradi ili svinja s više od:
- (a) 40 000 mjesta za perad,
  - (b) 2 000 mjesta za rasplodne svinje (iznad 30 kg); ili
  - (c) 750 mjesta za krmače.
16. Kamenolomi i površinski kopovi ako je površina radilišta veća od 25 hektara, ili vađenje creta ako je površina radilišta veća od 150 hektara.
17. Izgradnja zračnih električnih vodova napona 220 kV ili više, duljine veće od 15 km.
18. Objekti za skladištenje nafte, petrokemijskih ili kemijskih proizvoda, kapaciteta 200.000 ili više tona.
19. Ostale djelatnosti:
- postrojenja za prethodnu obradu (postupci kao što su ispiranje, izbjeljivanje, mercerizacija) ili bojenje vlakna ili tekstila ako je kapacitet obrade veći od 10 tona na dan;
  - postrojenja za štavljenje krzna i kože ako je kapacitet veći od 12 tona gotovih proizvoda na dan;
    - (a) klaonice, kapaciteta proizvodnje trupla preko 50 tona na dan;
    - (b) procesi namijenjeni proizvodnji prehrambenih proizvoda iz:
      - (i) životinjskih sirovina (osim mlijeka), kapaciteta proizvodnje gotovih proizvoda preko 75 tona na dan;
      - (ii) biljnih sirovina, kapaciteta proizvodnje gotovih proizvoda preko 300 tona na dan (prosječna tromjesečna vrijednost);
    - (c) obrada i prerada mlijeka, pri čemu je količina dobivenog mlijeka veća od 200 tona na dan (prosječna godišnja vrijednost);
  - postrojenja za uklanjanje ili oporabu životinjskih trupla i životinjskoga otpada, kapaciteta prerade preko 10 tona na dan;
  - postrojenja za površinsku obradu tvari, predmeta i proizvoda u kojima se koriste organska otapala, osobito kod apretiranja, tiskanja, premazivanja, odmašćivanja, vodonepropusne obrade materijala, kalibriranja, bojenja, čišćenja ili impregniranja, kapaciteta potrošnje preko 150 kg na sat ili preko 200 tona na godinu;
  - postrojenja za proizvodnju ugljika (tvrdo pečenog ugljena) ili elektrografita pomoću spaljivanja ili grafitizacije.
20. Svaka djelatnost koja je izvan opsega stavaka 1.-19. ovog dodatka kod koje je u skladu s domaćim zakonodavstvom osigurano sudjelovanje javnosti u okviru postupka procjene utjecaja na okoliš.

21. Odredba članka 6., stavak 1(a), ove Konvencije ne odnosi se ni na koji od gore navedenih projekata koji se provode isključivo ili pretežito u svrhu ispitivanja, razvoja i provjere novih metoda ili proizvoda tijekom manje od dvije godine, osim ukoliko bi oni mogli izazvati značajne nepovoljne učinke za okoliš i zdravlje.

22. Svaka promjena ili proširenje djelatnosti navedenih u ovom dodatku, koja sama po sebi udovoljava mjerilima/donjim graničnim vrijednostima utvrđenima u ovom dodatku, podliježe članku 6., stavak 1(a), ove Konvencije. Svaka druga promjena ili proširenje djelatnosti podliježe članku 6. stavak 1(b), ove Konvencije.

Napomene:

1/ Nuklearne elektrane i drugi nuklearni reaktori prestaju biti takvim postrojenjima kada se cjelokupno nuklearno gorivo i druge radioaktivnošću kontaminirane tvari trajno uklone s lokacije postrojenja.

2/ Za potrebe ove Konvencije, "zračna luka" označava zračne luke koje odgovaraju definiciji iz Čikaške konvencije iz 1944., kojom se utemeljuje Međunarodna organizacija za civilno zrakoplovstvo (Dodatak 14.).

3/ Za potrebe ove Konvencije, "brza cesta" označava cestu koja odgovara definiciji iz Europskog sporazuma o međunarodnim prometnim magistralama, od 15. studenoga 1975.

Dodatak II.

ARBITRAŽA

1. U slučaju upućivanja spora na arbitražu u skladu s člankom 16., stavak 2., ove Konvencije, stranka ili stranke trebaju obavijestiti tajništvo o predmetu arbitraže i posebno navesti članke iz ove Konvencije o tumačenju ili primjeni kojih se radi. Tajništvo je zaprimljenu informaciju dužno proslijediti svim strankama Konvencije.
2. Arbitražni će se sud sastojati od tri člana. Stranka ili stranke tužitelji i druga stranka ili stranke u sporu imenovat će po jednoga arbitražnog suca, a dva tako imenovana arbitražna suca će zajedničkim dogovorom imenovati trećega arbitražnog suca koji će biti predsjednik arbitražnoga suda. Ovaj potonji ne smije biti iste nacionalnosti kao bilo koja od stranki u sporu, ni imati svoje uobičajeno mjesto prebivališta na području bilo koje od tih stranaka, ni biti zaposlen od bilo koje od njih, niti se ranije smio baviti predmetnim slučajem u bilo kojem drugom svojstvu.
3. Ukoliko se u roku od dva mjeseca od imenovanja drugoga arbitražnog suca ne odredi predsjednik arbitražnoga suda, izvršni će tajnik Gospodarskog povjerenstva za Europu, na zahtjev bilo koje stranke u sporu, odrediti predsjednika u roku sljedeća dva mjeseca.
4. Ako jedna od stranki u sporu ne imenuje arbitražnog suca u roku dva mjeseca od primitka zahtjeva, druga stranka može o tome obavijestiti izvršnog tajnika Gospodarskog povjerenstva za Europu, koji će odrediti predsjednika arbitražnoga suda u roku sljedeća dva mjeseca. Nakon određenja, predsjednik arbitražnoga suda dužan je od stranke koja nije imenovala arbitražnog suca zatražiti da to učini u roku dva mjeseca. Ukoliko ova u danom razdoblju to ne učini, predsjednik će o tome obavijestiti izvršnog tajnika Gospodarskog povjerenstva za Europu, koji će obaviti predmetno imenovanje u roku daljnja dva mjeseca.
5. Arbitražni će sud svoju odluku donijeti u skladu s međunarodnim pravom i odredbama ove Konvencije.
6. Svaki arbitražni sud utemeljen prema odredbama utvrđenima u ovom dodatku donosi svoja vlastita pravila postupka.
7. Odluke arbitražnoga suda, kako o postupku tako i o predmetu, donose se većinom glasova njegovih članova.
8. Sud može primjenjivati sve prikladne mjere za utvrđivanje činjenica.
9. Stranke u sporu dužne su omogućiti rad arbitražnom sudu te posebno, koristeći sva raspoloživa sredstva:
  - (a) dostaviti sve bitne dokumente, sredstva i informacije;
  - (b) omogućiti sudu, ako je potrebno, pozivanje svjedoka ili vještaka i uzimanje njihovih izvjava.
10. Stranke i arbitražni suci dužni su štiti povjerljivost svake informacije koju dobiju u povjerenju za vrijeme postupka arbitražnog suda.
11. Arbitražni sud može, na zahtjev bilo koje od stranaka, preporučiti privremene mjere zaštite.

12. Ukoliko se jedna od stranki u sporu ne pojavi pred arbitražnim sudom ili propusti braniti svoj slučaj, druga stranka može od suda zatražiti nastavak postupka i donošenje konačne odluke. Odsutnost jedne stranke ili propust jedne stranke da brani svoj slučaj neće predstavljati prepreku za nastavak postupka.
13. Arbitražni sud može saslušati i odlučivati o protuzahthjevima koje proiziđu izravno iz predmeta spora.
14. Ukoliko arbitražni sud ne odluči drugačije zbog posebnih okolnosti slučaja, troškove suda, uključujući naknadu njegovim članovima, snosit će stranke u sporu u jednakom omjeru. Sud će voditi očevidnik svojih troškova i o tome strankama dostavljati konačno izvješće.
15. Svaka stranka ove Konvencije koja ima pravni interes glede predmeta spora i na koju se može odonositi učinak odluke u sporu, može se umiješati u spor uz suglasnost suda.
16. Arbitražni sud će donijeti svoju odluku u roku od pet mjeseci od datuma svoga utemeljenja, ukoliko ne bude smatrao potrebnim produžiti rok za neko razdoblje, koje ne smije biti dulje od pet mjeseci.
17. Odluka arbitražnog suda mora biti popraćena obrazloženjem. Ona će biti konačna i obvezujuća za sve stranke u sporu. Odluku će arbitražni sud dostaviti strankama u sporu i tajništvu. Tajništvo će zaprimljenu informaciju proslijediti svim strankama Konvencije.
18. Svaki spor koji može nastati između stranaka, a odnosi se na tumačenje ili izvršenje odluke, bilo koja stranka može pokrenuti pred arbitražnim sudom koji je odluku donio ili, ako to nije moguće, nekim drugim sudom utemeljenim u tu svrhu na isti način kao i prvi.

**CONVENTION ON ACCESS TO INFORMATION, PUBLIC
PARTICIPATION IN DECISION-MAKING AND ACCESS TO
JUSTICE IN ENVIRONMENTAL MATTERS**

The Parties to this Convention,

Recalling principle I of the Stockholm Declaration on the Human Environment,

Recalling also principle 10 of the Rio Declaration on Environment and Development,

Recalling further General Assembly resolutions 37/7 of 28 October 1982 on the World Charter for Nature and 45/94 of 14 December 1990 on the need to ensure a healthy environment for the well-being of individuals,

Recalling the European Charter on Environment and Health adopted at the First European Conference on Environment and Health of the World Health Organization in Frankfurt-am-Main, Germany, on 8 December 1989,

Affirming the need to protect, preserve and improve the state of the environment and to ensure sustainable and environmentally sound development,

Recognizing that adequate protection of the environment is essential to human well-being and the enjoyment of basic human rights, including the right to life itself,

Recognizing also that every person has the right to live in an environment adequate to his or her health and well-being, and the duty, both individually and in association with others, to protect and improve the environment for the benefit of present and future generations,

Considering that, to be able to assert this right and observe this duty, citizens must have access to information, be entitled to participate in decision-making and have access to justice in environmental matters, and acknowledging in this regard that citizens may need assistance in order to exercise their rights,

Recognizing that, in the field of the environment, improved access to information and public participation in decision-making enhance the quality and the implementation of decisions, contribute to public awareness of environmental issues, give the public the opportunity to express its concerns and enable public authorities to take due account of such concerns,

Aiming thereby to further the accountability of and transparency in decision-making and to strengthen public support for decisions on the environment,

Recognizing the desirability of transparency in all branches of government and inviting legislative bodies to implement the principles of this Convention in their proceedings,

Recognizing also that the public needs to be aware of the procedures for participation in environmental decision-making, have free access to them and know how to use them,

Recognizing further the importance of the respective roles that individual citizens, non-governmental organizations and the private sector can play in environmental protection,

Desiring to promote environmental education to further the understanding of the environment and sustainable development and to encourage widespread public awareness of, and participation in, decisions affecting the environment and sustainable development,

Noting, in this context, the importance of making use of the media and of electronic or other, future forms of communication,

Recognizing the importance of fully integrating environmental considerations in governmental decision-making and the consequent need for public authorities to be in possession of accurate, comprehensive and up-to date environmental information,

Acknowledging that public authorities hold environmental information in the public interest,

Concerned that effective judicial mechanisms should be accessible to the public, including organizations, so that its legitimate interests are protected and the law is enforced,

Noting the importance of adequate product information being provided to consumers to enable them to make informed environmental choices,

Recognizing the concern of the public about the deliberate release of genetically modified organisms into the environment and the need for increased transparency and greater public participation in decision-making in this field,

Convinced that the implementation of this Convention will contribute to strengthening democracy in the region of the United Nations Economic Commission for Europe (ECE),

Conscious of the role played in this respect by ECE and recalling, inter alia, the ECE Guidelines on Access to Environmental Information and Public Participation in Environmental Decision-making endorsed in the Ministerial Declaration adopted at the Third Ministerial Conference "Environment for Europe" in Sofia, Bulgaria, on 25 October 1995,

Bearing in mind the relevant provisions in the Convention on Environmental Impact Assessment in a Transboundary Context, done at Espoo, Finland, on 25 February 1991, and the Convention on the Transboundary Effects of Industrial Accidents and the Convention on the Protection and Use of Transboundary Watercourses and International Lakes, both done at Helsinki on 17 March 1992, and other regional conventions,

Conscious that the adoption of this Convention will have contributed to the further strengthening of the "Environment for Europe" process and to the results of the Fourth Ministerial Conference in Aarhus, Denmark, in June 1998,

Have agreed as follows:

Article 1

OBJECTIVE

In order to contribute to the protection of the right of every person of present and future generations to live in an environment adequate to his or her health and well-being, each Party shall guarantee the rights of access to information, public participation in decision-making, and access to justice in environmental matters in accordance with the provisions of this Convention.

Article 2

DEFINITIONS

For the purposes of this Convention,

1. "Party" means, unless the text otherwise indicates, a Contracting Party to this Convention;
2. "Public authority" means:
  - (a) Government at national, regional and other level;
  - (b) Natural or legal persons performing public administrative functions under national law, including specific duties, activities or services in relation to the environment;
  - (c) Any other natural or legal persons having public responsibilities or functions, or providing public services, in relation to the environment, under the control of a body or person falling within subparagraphs (a) or (b) above;
  - (d) The institutions of any regional economic integration organization referred to in article 17 which is a Party to this Convention.

This definition does not include bodies or institutions acting in a judicial or legislative capacity;

3. "Environmental information" means any information in written, visual, aural, electronic or any other material form on:
  - (a) The state of elements of the environment, such as air and atmosphere, water, soil, land, landscape and natural sites, biological diversity and its components, including genetically modified organisms, and the interaction among these elements;
  - (b) Factors, such as substances, energy, noise and radiation, and activities or measures, including administrative measures, environmental agreements, policies, legislation, plans and programmes, affecting or likely to affect the elements of the environment within the scope of subparagraph (a) above, and cost-benefit and other economic analyses and assumptions used in environmental decision-making;
  - (c) The state of human health and safety, conditions of human life, cultural sites and built structures, inasmuch as they are or may be affected by the state of the elements of the environment or, through these elements, by the factors, activities or measures referred to in subparagraph (b) above;

4. "The public" means one or more natural or legal persons, and, in accordance with national legislation or practice, their associations, organizations or groups;

5. "The public concerned" means the public affected or likely to be affected by, or having an interest in, the environmental decision-making; for the purposes of this definition, non-governmental organizations promoting environmental protection and meeting any requirements under national law shall be deemed to have an interest.

Article 3

GENERAL PROVISIONS

1. Each Party shall take the necessary legislative, regulatory and other measures, including measures to achieve compatibility between the provisions implementing the information, public participation and access-to-justice provisions in this Convention, as well as proper enforcement measures, to establish and maintain a clear, transparent and consistent framework to implement the provisions of this Convention.

2. Each Party shall endeavour to ensure that officials and authorities assist and provide guidance to the public in seeking access to information, in facilitating participation in decision-making and in seeking access to justice in environmental matters.

3. Each Party shall promote environmental education and environmental awareness among the public, especially on how to obtain access to information, to participate in decision-making and to obtain access to justice in environmental matters.

4. Each Party shall provide for appropriate recognition of and support to associations, organizations or groups promoting environmental protection and ensure that its national legal system is consistent with this obligation.

5. The provisions of this Convention shall not affect the right of a Party to maintain or introduce measures providing for broader access to information, more extensive public participation in decision-making and wider access to justice in environmental matters than required by this Convention.

6. This Convention shall not require any derogation from existing rights of access to information, public participation in decision-making and access to justice in environmental matters.

7. Each Party shall promote the application of the principles of this Convention in international environmental decision-making processes and within the framework of international organizations in matters relating to the environment.

8. Each Party shall ensure that persons exercising their rights in conformity with the provisions of this Convention shall not be penalized, persecuted or harassed in any way for their involvement. This provision shall not affect the powers of national courts to award reasonable costs in judicial proceedings.

9. Within the scope of the relevant provisions of this Convention, the public shall have access to information, have the possibility to participate in decision-making and have access to justice in environmental matters without discrimination as to citizenship, nationality or domicile and, in the case of a legal person, without discrimination as to where it has its registered seat or an effective centre of its activities.

Article 4

ACCESS TO ENVIRONMENTAL INFORMATION

1. Each Party shall ensure that, subject to the following paragraphs of this article, public authorities, in response to a request for environmental information, make such information available to the public, within the framework of national legislation, including, where requested and subject to subparagraph (b) below, copies of the actual documentation containing or comprising such information:

(a) Without an interest having to be stated;

(b) In the form requested unless:

(i) It is reasonable for the public authority to make it available in another form, in which case reasons shall be given for making it available in that form; or

(ii) The information is already publicly available in another form.

2. The environmental information referred to in paragraph 1 above shall be made available as soon as possible and at the latest within one month after the request has been submitted, unless the volume and the complexity of the information justify an extension of this period up to two months after the request. The applicant shall be informed of any extension and of the reasons justifying it.

3. A request for environmental information may be refused if:

(a) The public authority to which the request is addressed does not hold the environmental information requested;

(b) The request is manifestly unreasonable or formulated in too general a manner; or

(c) The request concerns material in the course of completion or concerns internal communications of public authorities where such an exemption is provided for in national law or customary practice, taking into account the public interest served by disclosure.

4. A request for environmental information may be refused if the disclosure would adversely affect:

(a) The confidentiality of the proceedings of public authorities, where such confidentiality is provided for under national law;

(b) International relations, national defence or public security;

(c) The course of justice, the ability of a person to receive a fair trial or the ability of a public authority to conduct an enquiry of a criminal or disciplinary nature;

(d) The confidentiality of commercial and industrial information, where such confidentiality is protected by law in order to protect a legitimate economic interest. Within this framework, information on emissions which is relevant for the protection of the environment shall be disclosed;

(e) Intellectual property rights;

(f) The confidentiality of personal data and/or files relating to a natural person where that person has not consented to the disclosure of the information to the public, where such confidentiality is provided for in national law;

(g) The interests of a third party which has supplied the information requested without that party being under or capable of being put under a legal obligation to do so, and where that party does not consent to the release of the material; or

(h) The environment to which the information relates, such as the breeding sites of rare species.

The aforementioned grounds for refusal shall be interpreted in a restrictive way, taking into account the public interest served by disclosure and taking into account whether the information requested relates to emissions into the environment.

5. Where a public authority does not hold the environmental information requested, this public authority shall, as promptly as possible, inform the applicant of the public authority to which it believes it is possible to apply for the information requested or transfer the request to that authority and inform the applicant accordingly.

6. Each Party shall ensure that, if information exempted from disclosure under paragraphs 3 (c) and 4 above can be separated out without prejudice to the confidentiality of the information exempted, public authorities make available the remainder of the environmental information that has been requested.

7. A refusal of a request shall be in writing if the request was in writing or the applicant so requests. A refusal shall state the reasons for the refusal and give information on access to the review procedure provided for in accordance with article 9. The refusal shall be made as soon as possible and at the latest within one month, unless the complexity of the information justifies an extension of this period up to two months after the request. The applicant shall be informed of any extension and of the reasons justifying it.

8. Each Party may allow its public authorities to make a charge for supplying information, but such charge shall not exceed a reasonable amount. Public authorities intending to make such a charge for supplying information shall make available to applicants a schedule of charges which may be levied, indicating the circumstances in which they may be levied or waived and when the supply of information is conditional on the advance payment of such a charge.

Article 5

COLLECTION AND DISSEMINATION OF ENVIRONMENTAL INFORMATION

1. Each Party shall ensure that:

(a) Public authorities possess and update environmental information which is relevant to their functions;

(b) Mandatory systems are established so that there is an adequate flow of information to public authorities about proposed and existing activities which may significantly affect the environment;

(c) In the event of any imminent threat to human health or the environment, whether caused by human activities or due to natural causes, all information which could enable the public to take measures to prevent or mitigate harm arising from the threat and is held by a public authority is disseminated immediately and without delay to members of the public who may be affected.

2. Each Party shall ensure that, within the framework of national legislation, the way in which public authorities make environmental information available to the public is transparent and that environmental information is effectively accessible, inter alia, by:

(a) Providing sufficient information to the public about the type and scope of environmental information held by the relevant public authorities, the basic terms and conditions under which such information is made available and accessible, and the process by which it can be obtained;

(b) Establishing and maintaining practical arrangements, such as:

(i) Publicly accessible lists, registers or files;

(ii) Requiring officials to support the public in seeking access to information under this Convention; and

(iii) The identification of points of contact; and

(c) Providing access to the environmental information contained in lists, registers or files as referred to in subparagraph (b) (i) above free of charge.

3. Each Party shall ensure that environmental information progressively becomes available in electronic databases which are easily accessible to the public through public telecommunications networks. Information accessible in this form should include:

(a) Reports on the state of the environment, as referred to in paragraph 4 below;

(b) Texts of legislation on or relating to the environment;

(c) As appropriate, policies, plans and programmes on or relating to the environment, and environmental agreements; and

(d) Other information, to the extent that the availability of such information in this form would facilitate the application of national law implementing this Convention, provided that such information is already available in electronic form.

4. Each Party shall, at regular intervals not exceeding three or four years, publish and disseminate a national report on the state of the environment, including information on the quality of the environment and information on pressures on the environment.

5. Each Party shall take measures within the framework of its legislation for the purpose of disseminating, inter alia:

(a) Legislation and policy documents such as documents on strategies, policies, programmes and action plans relating to the environment, and progress reports on their implementation, prepared at various levels of government;

(b) International treaties, conventions and agreements on environmental issues; and

(c) Other significant international documents on environmental issues, as appropriate.

6. Each Party shall encourage operators whose activities have a significant impact on the environment to inform the public regularly of the environmental impact of their activities and products, where appropriate within the framework of voluntary eco-labelling or eco-auditing schemes or by other means.

7. Each Party shall:

(a) Publish the facts and analyses of facts which it considers relevant and important in framing major environmental policy proposals;

(b) Publish, or otherwise make accessible, available explanatory material on its dealings with the public in matters falling within the scope of this Convention; and

(c) Provide in an appropriate form information on the performance of public functions or the provision of public services relating to the environment by government at all levels.

8. Each Party shall develop mechanisms with a view to ensuring that sufficient product information is made available to the public in a manner which enables consumers to make informed environmental choices.

9. Each Party shall take steps to establish progressively, taking into account international processes where appropriate, a coherent, nationwide system of pollution inventories or registers on a structured, computerized and publicly accessible database compiled through standardized reporting. Such a system may include inputs, releases

and transfers of a specified range of substances and products, including water, energy and resource use, from a specified range of activities to environmental media and to on-site and offsite treatment and disposal sites.

10. Nothing in this article may prejudice the right of Parties to refuse to disclose certain environmental information in accordance with article 4, paragraphs 3 and 4.

Article 6

PUBLIC PARTICIPATION IN DECISIONS ON SPECIFIC ACTIVITIES

1. Each Party:

(a) Shall apply the provisions of this article with respect to decisions on whether to permit proposed activities listed in annex I;

(b) Shall, in accordance with its national law, also apply the provisions of this article to decisions on proposed activities not listed in annex I which may have a significant effect on the environment. To this end, Parties shall determine whether such a proposed activity is subject to these provisions; and

(c) May decide, on a case-by-case basis if so provided under national law, not to apply the provisions of this article to proposed activities serving national defence purposes, if that Party deems that such application would have an adverse effect on these purposes.

2. The public concerned shall be informed, either by public notice or individually as appropriate, early in an environmental decision-making procedure, and in an adequate, timely and effective manner, inter alia, of:

- (a) The proposed activity and the application on which a decision will be taken;
- (b) The nature of possible decisions or the draft decision;
- (c) The public authority responsible for making the decision;
- (d) The envisaged procedure, including, as and when this information can be provided:
  - (i) The commencement of the procedure;
  - (ii) The opportunities for the public to participate;
  - (iii) The time and venue of any envisaged public hearing;
  - (iv) An indication of the public authority from which relevant information can be obtained and where the relevant information has been deposited for examination by the public;
  - (v) An indication of the relevant public authority or any other official body to which comments or questions can be submitted and of the time schedule for transmittal of comments or questions; and
  - (vi) An indication of what environmental information relevant to the proposed activity is available; and

- (e) The fact that the activity is subject to a national or transboundary environmental impact assessment procedure.

3. The public participation procedures shall include reasonable time-frames for the different phases, allowing sufficient time for informing the public in accordance with paragraph 2 above and for the public to prepare and participate effectively during the environmental decision-making.

4. Each Party shall provide for early public participation, when all options are open and effective public participation can take place.

5. Each Party should, where appropriate, encourage prospective applicants to identify the public concerned, to enter into discussions, and to provide information regarding the objectives of their application before applying for a permit.

6. Each Party shall require the competent public authorities to give the public concerned access for examination, upon request where so required under national law, free of charge and as soon as it becomes available, to all information relevant to the decision-making referred to in this article that is available at the time of the public participation procedure, without prejudice to the right of Parties to refuse to disclose certain information in accordance with article 4, paragraphs 3 and 4. The relevant information shall include at least, and without prejudice to the provisions of article 4:

- (a) A description of the site and the physical and technical characteristics of the proposed activity, including an estimate of the expected residues and emissions;

- (b) A description of the significant effects of the proposed activity on the environment;

- (c) A description of the measures envisaged to prevent and/or reduce the effects, including emissions;

- (d) A non-technical summary of the above;

- (e) An outline of the main alternatives studied by the applicant; and

- (f) In accordance with national legislation, the main reports and advice issued to the public authority at the time when the public concerned shall be informed in accordance with paragraph 2 above.

7. Procedures for public participation shall allow the public to submit, in writing or, as appropriate, at a public hearing or inquiry with the applicant, any comments, information, analyses or opinions that it considers relevant to the proposed activity.

8. Each Party shall ensure that in the decision due account is taken of the outcome of the public participation.

9. Each Party shall ensure that, when the decision has been taken by the public authority, the public is promptly informed of the decision in accordance with the appropriate procedures. Each Party shall make accessible to the public the text of the decision along with the reasons and considerations on which the decision is based.

10. Each Party shall ensure that, when a public authority reconsiders or updates the operating conditions for an activity referred to in paragraph 1, the provisions of paragraphs 2 to 9 of this article are applied *mutatis mutandis*, and where appropriate.

11. Each Party shall, within the framework of its national law, apply, to the extent feasible and appropriate, provisions of this article to decisions on whether to permit the deliberate release of genetically modified organisms into the environment.

Article 7

PUBLIC PARTICIPATION CONCERNING PLANS, PROGRAMMES AND POLICIES RELATING TO THE ENVIRONMENT

Each Party shall make appropriate practical and/or other provisions for the public to participate during the preparation of plans and programmes relating to the environment, within a transparent and fair framework, having provided the necessary information to the public. Within this framework, article 6, paragraphs 3, 4 and 8, shall be applied. The public which may participate shall be identified by the relevant public authority, taking into account the objectives of this Convention. To the extent appropriate, each Party shall endeavour to provide opportunities for public participation in the preparation of policies relating to the environment.

Article 8

PUBLIC PARTICIPATION DURING THE PREPARATION OF EXECUTIVE REGULATIONS AND/OR GENERALLY APPLICABLE LEGALLY BINDING NORMATIVE INSTRUMENTS

Each Party shall strive to promote effective public participation at an appropriate stage, and while options are still open, during the preparation by public authorities of executive regulations and other generally applicable legally binding rules that may have a significant effect on the environment. To this end, the following steps should be taken:

- (a) Time-frames sufficient for effective participation should be fixed;
- (b) Draft rules should be published or otherwise made publicly available; and
- (c) The public should be given the opportunity to comment, directly or through representative consultative bodies.

The result of the public participation shall be taken into account as far as possible.

Article 9

ACCESS TO JUSTICE

1. Each Party shall, within the framework of its national legislation, ensure that any person who considers that his or her request for information under article 4 has been ignored, wrongfully refused, whether in part or in full, inadequately answered, or otherwise not dealt with in accordance with the provisions of that article, has access to a review procedure before a court of law or another independent and impartial body established by law.

In the circumstances where a Party provides for such a review by a court of law, it shall ensure that such a person also has access to an expeditious procedure established by law that is free of charge or inexpensive for reconsideration by a public authority or review by an independent and impartial body other than a court of law.

Final decisions under this paragraph 1 shall be binding on the public authority holding the information. Reasons shall be stated in writing, at least where access to information is refused under this paragraph.

2. Each Party shall, within the framework of its national legislation, ensure that members of the public concerned

(a) Having a sufficient interest or, alternatively,

(b) Maintaining impairment of a right, where the administrative procedural law of a Party requires this as a precondition, have access to a review procedure before a court of law and/or another independent and impartial body established by law, to challenge the substantive and procedural legality of any decision, act or omission subject to the provisions of article 6 and, where so provided for under national law and without prejudice to paragraph 3 below, of other relevant provisions of this Convention.

What constitutes a sufficient interest and impairment of a right shall be determined in accordance with the requirements of national law and consistently with the objective of giving the public concerned wide access to justice within the scope of this Convention. To this end, the interest of any non-governmental organization meeting the requirements referred to in article 2, paragraph 5, shall be deemed sufficient for the purpose of subparagraph (a) above. Such organizations shall also be deemed to have rights capable of being impaired for the purpose of subparagraph (b) above.

The provisions of this paragraph 2 shall not exclude the possibility of a preliminary review procedure before an administrative authority and shall not affect the requirement of exhaustion of administrative review procedures prior to recourse to judicial review procedures, where such a requirement exists under national law.

3. In addition and without prejudice to the review procedures referred to in paragraphs 1 and 2 above, each Party shall ensure that, where they meet the criteria, if any, laid down in its national law, members of the public have access to administrative or judicial procedures to challenge acts and omissions by private persons and public authorities which contravene provisions of its national law relating to the environment.

4. In addition and without prejudice to paragraph 1 above, the procedures referred to in paragraphs 1, 2 and 3 above shall provide adequate and effective remedies, including injunctive relief as appropriate, and be fair, equitable, timely and not prohibitively expensive. Decisions under this article shall be given or recorded in writing. Decisions of courts, and whenever possible of other bodies, shall be publicly accessible.

5. In order to further the effectiveness of the provisions of this article, each Party shall ensure that information is provided to the public on access to administrative and judicial review procedures and shall consider the establishment of appropriate assistance mechanisms to remove or reduce financial and other barriers to access to justice.

Article 10

MEETING OF THE PARTIES

1. The first meeting of the Parties shall be convened no later than one year after the date of the entry into force of this Convention. Thereafter, an ordinary meeting of the Parties shall be held at least once every two years, unless otherwise decided by the Parties, or at the written request of any Party, provided that, within six months of the request being communicated to all Parties by the Executive Secretary of the Economic Commission for Europe, the said request is supported by at least one third of the Parties.

2. At their meetings, the Parties shall keep under continuous review the implementation of this Convention on the basis of regular reporting by the Parties, and, with this purpose in mind, shall:

(a) Review the policies for and legal and methodological approaches to access to information, public participation in decision-making and access to justice in environmental matters, with a view to further improving them;

(b) Exchange information regarding experience gained in concluding and implementing bilateral and multilateral agreements or other arrangements having relevance to the purposes of this Convention and to which one or more of the Parties are a party;

(c) Seek, where appropriate, the services of relevant ECE bodies and other competent international bodies and specific committees in all aspects pertinent to the achievement of the purposes of this Convention;

(d) Establish any subsidiary bodies as they deem necessary;

(e) Prepare, where appropriate, protocols to this Convention;

(f) Consider and adopt proposals for amendments to this Convention in accordance with the provisions of article 14;

(g) Consider and undertake any additional action that may be required for the achievement of the purposes of this Convention;

(h) At their first meeting, consider and by consensus adopt rules of procedure for their meetings and the meetings of subsidiary bodies;

(i) At their first meeting, review their experience in implementing the provisions of article 5, paragraph 9, and consider what steps are necessary to develop further the system referred to in that paragraph, taking into account international processes and developments, including the elaboration of an appropriate instrument concerning pollution release and transfer registers or inventories which could be annexed to this Convention.

3. The Meeting of the Parties may, as necessary, consider establishing financial arrangements on a consensus basis.

4. The United Nations, its specialized agencies and the International Atomic Energy Agency, as well as any State or regional economic integration organization entitled under article 17 to sign this Convention but which is not a Party to this Convention, and any intergovernmental organization qualified in the fields to which this Convention relates, shall be entitled to participate as observers in the meetings of the Parties.

5. Any non-governmental organization, qualified in the fields to which this Convention relates, which has informed the Executive Secretary of the Economic Commission for Europe of its wish to be represented at a meeting of the Parties shall be entitled to participate as an observer unless at least one third of the Parties present in the meeting raise objections.

6. For the purposes of paragraphs 4 and 5 above, the rules of procedure referred to in paragraph 2 (h) above shall provide for practical arrangements for the admittance procedure and other relevant terms.

Article 11

RIGHT TO VOTE

1. Except as provided for in paragraph 2 below, each Party to this Convention shall have one vote.
2. Regional economic integration organizations, in matters within their competence, shall exercise their right to vote with a number of votes equal to the number of their member States which are Parties to this Convention. Such organizations shall not exercise their right to vote if their member States exercise theirs, and vice versa.

Article 12

SECRETARIAT

The Executive Secretary of the Economic Commission for Europe shall carry out the following secretariat functions:

- (a) The convening and preparing of meetings of the Parties;
- (b) The transmission to the Parties of reports and other information received in accordance with the provisions of this Convention; and
- (c) Such other functions as may be determined by the Parties.

Article 13

ANNEXES

The annexes to this Convention shall constitute an integral part thereof.

Article 14

AMENDMENTS TO THE CONVENTION

1. Any Party may propose amendments to this Convention.
2. The text of any proposed amendment to this Convention shall be submitted in writing to the Executive Secretary of the Economic Commission for Europe, who shall communicate it to all Parties at least ninety days before the meeting of the Parties at which it is proposed for adoption.
3. The Parties shall make every effort to reach agreement on any proposed amendment to this Convention by consensus. If all efforts at consensus have been exhausted, and no agreement reached, the amendment shall as a last resort be adopted by a three-fourths majority vote of the Parties present and voting at the meeting.
4. Amendments to this Convention adopted in accordance with paragraph 3 above shall be communicated by the Depositary to all Parties for ratification, approval or acceptance. Amendments to this Convention other than those to an annex shall enter into force for Parties having ratified, approved or accepted them on the ninetieth day after the receipt by the Depositary of notification of their ratification, approval or acceptance by at least three fourths of these Parties. Thereafter they shall enter into force for any other Party on the ninetieth day after that Party deposits its instrument of ratification, approval or acceptance of the amendments.

5. Any Party that is unable to approve an amendment to an annex to this Convention shall so notify the Depositary in writing within twelve months from the date of the communication of the adoption. The Depositary shall without delay notify all Parties of any such notification received. A Party may at anytime substitute an acceptance for its previous notification and, upon deposit of an instrument of acceptance with the Depositary, the amendments to such an annex shall become effective for that Party.

6. On the expiry of twelve months from the date of its communication by the Depositary as provided for in paragraph 4 above an amendment to an annex shall become effective for those Parties which have not submitted a notification to the Depositary in accordance with the provisions of paragraph 5 above, provided that not more than one third of the Parties have submitted such a notification.

7. For the purposes of this article, "Parties present and voting" means Parties present and casting an affirmative or negative vote.

Article 15

REVIEW OF COMPLIANCE

The Meeting of the Parties shall establish, on a consensus basis, optional arrangements of a non-confrontational, non-judicial and consultative nature for reviewing compliance with the provisions of this Convention. These arrangements shall allow for appropriate public involvement and may include the option of considering communications from members of the public on matters related to this Convention.

Article 16

SETTLEMENT OF DISPUTES

1. If a dispute arises between two or more Parties about the interpretation or application of this Convention, they shall seek a solution by negotiation or by any other means of dispute settlement acceptable to the parties to the dispute.

2. When signing, ratifying, accepting, approving or acceding to this Convention, or at any time thereafter, a Party may declare in writing to the Depositary that, for a dispute not resolved in accordance with paragraph 1 above, it accepts one or both of the following means of dispute settlement as compulsory in relation to any Party accepting the same obligation:

- (a) Submission of the dispute to the International Court of Justice;
- (b) Arbitration in accordance with the procedure set out in annex II.

3. If the parties to the dispute have accepted both means of dispute settlement referred to in paragraph 2 above, the dispute may be submitted only to the International Court of Justice, unless the parties agree otherwise.

Article 17

SIGNATURE

This Convention shall be open for signature at Aarhus (Denmark) on 25 June 1998, and thereafter at United Nations Headquarters in New York until 21 December 1998, by States members of the Economic Commission for Europe as well as States having consultative status with the Economic Commission for Europe pursuant to paragraphs 8 and 11 of Economic and Social Council resolution 36 (IV) of 28 March 1947, and by regional economic integration organizations constituted by sovereign States members of the Economic Commission for Europe to which their member States have transferred competence over matters governed by this Convention, including the competence to enter into treaties in respect of these matters.

Article 18

DEPOSITARY

The Secretary-General of the United Nations shall act as the Depositary of this Convention.

Article 19

RATIFICATION, ACCEPTANCE, APPROVAL AND ACCESSION

1. This Convention shall be subject to ratification, acceptance or approval by signatory States and regional economic integration organizations.
2. This Convention shall be open for accession as from 22 December 1998 by the States and regional economic integration organizations referred to in article 17.
3. Any other State, not referred to in paragraph 2 above, that is a Member of the United Nations may accede to the Convention upon approval by the Meeting of the Parties.
4. Any organization referred to in article 17 which becomes a Party to this Convention without any of its member States being a Party shall be bound by all the obligations under this Convention. If one or more of such an organization's member States is a Party to this Convention, the organization and its member States shall decide on their respective responsibilities for the performance of their obligations under this Convention. In such cases, the organization and the member States shall not be entitled to exercise rights under this Convention concurrently.
5. In their instruments of ratification, acceptance, approval or accession, the regional economic integration organizations referred to in article 17 shall declare the extent of their competence with respect to the matters governed by this Convention. These organizations shall also inform the Depositary of any substantial modification to the extent of their competence.

Article 20

ENTRY INTO FORCE

1. This Convention shall enter into force on the ninetieth day after the date of deposit of the sixteenth instrument of ratification, acceptance, approval or accession.

2. For the purposes of paragraph 1 above, any instrument deposited by a regional economic integration organization shall not be counted as additional to those deposited by States members of such an organization.

3. For each State or organization referred to in article 17 which ratifies, accepts or approves this Convention or accedes thereto after the deposit of the sixteenth instrument of ratification, acceptance, approval or accession, the Convention shall enter into force on the ninetieth day after the date of deposit by such State or organization of its instrument of ratification, acceptance, approval or accession.

Article 21

WITHDRAWAL

At any time after three years from the date on which this Convention has come into force with respect to a Party that Party may withdraw from the Convention by giving written notification to the Depositary. Any such withdrawal shall take effect on the ninetieth day after the date of its receipt by the Depositary.

Article 22

AUTHENTIC TEXTS

The original of this Convention, of which the English, French and Russian texts are equally authentic, shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations.

IN WITNESS WHEREOF the undersigned, being duly authorized thereto, have signed this Convention.

DONE at Aarhus (Denmark), this twenty-fifth day of June, one thousand nine hundred and ninety-eight.

Annex I

LIST OF ACTIVITIES REFERRED TO IN ARTICLE 6, PARAGRAPH 1 (a)

1. Energy sector:

- Mineral oil and gas refineries;
- Installations for gasification and liquefaction;
- Thermal power stations and other combustion installations with a heat input of 50 megawatts (MW) or more;
- Coke ovens;
- Nuclear power stations and other nuclear reactors including the dismantling or decommissioning of such power stations or reactors
1/ (except research installations for the production and conversion of fissionable and fertile materials whose maximum power does not exceed 1 kW continuous thermal load);
- Installations for the reprocessing of irradiated nuclear fuel;
- Installations designed:
  - For the production or enrichment of nuclear fuel;
  - For the processing of irradiated nuclear fuel or high-level radioactive waste;
  - For the final disposal of irradiated nuclear fuel;
  - Solely for the final disposal of radioactive waste;
  - Solely for the storage (planned for more than 10 years) of irradiated nuclear fuels or radioactive waste in a different site than the production site.

2. Production and processing of metals:

- Metal ore (including sulphide ore) roasting or sintering installations;
- Installations for the production of pig-iron or steel (primary or secondary fusion) including continuous casting, with a capacity exceeding 2.5 tons per hour;
- Installations for the processing of ferrous metals:
  - (i) Hot-rolling mills with a capacity exceeding 20 tons of crude steel per hour;
  - (ii) Smitheries with hammers the energy of which exceeds 50 kilojoules per hammer, where the calorific power used exceeds 20 MW;
  - (iii) Application of protective fused metal coats with an input exceeding 2 tons of crude steel per hour;
- Ferrous metal foundries with a production capacity exceeding 20 tons per day;
- Installations:
  - (i) For the production of non-ferrous crude metals from ore, concentrates or secondary raw materials by metallurgical, chemical or electrolytic processes;
  - (ii) For the smelting, including the alloying, of non-ferrous metals, including recovered products (refining, foundry casting, etc.), with a melting capacity exceeding 4 tons per day for lead and cadmium or 20 tons per day for all other metals;

- Installations for surface treatment of metals and plastic materials using an electrolytic or chemical process where the volume of the treatment vats exceeds 30 m³.

3. Mineral industry:

- Installations for the production of cement clinker in rotary kilns with a production capacity exceeding 500 tons per day or lime in rotary kilns with a production capacity exceeding 50 tons per day or in other furnaces with a production capacity exceeding 50 tons per day;
- Installations for the production of asbestos and the manufacture of asbestos-based products;
- Installations for the manufacture of glass including glass fibre with a melting capacity exceeding 20 tons per day;
- Installations for melting mineral substances including the production of mineral fibres with a melting capacity exceeding 20 tons per day;
- Installations for the manufacture of ceramic products by firing, in particular roofing tiles, bricks, refractory bricks, tiles, stoneware or porcelain, with a production capacity exceeding 75 tons per day, and/or with a kiln capacity exceeding 4 m³ and with a setting density per kiln exceeding 300 kg/m³.

4. Chemical industry: Production within the meaning of the categories of activities contained in this paragraph means the production on an industrial scale by chemical processing of substances or groups of substances listed in subparagraphs (a) to (g):

(a) Chemical installations for the production of basic organic chemicals, such as:

- (i) Simple hydrocarbons (linear or cyclic, saturated or unsaturated, aliphatic or aromatic);
- (ii) Oxygen-containing hydrocarbons such as alcohols, aldehydes, ketones, carboxylic acids, esters, acetates, ethers, peroxides, epoxy resins;
- (iii) Sulphurous hydrocarbons;
- (iv) Nitrogenous hydrocarbons such as amines, amides, nitrous compounds, nitro compounds or nitrate compounds, nitriles, cyanates, isocyanates;
- (v) Phosphorus-containing hydrocarbons;
- (vi) Halogenic hydrocarbons;
- (vii) Organometallic compounds;
- (viii) Basic plastic materials (polymers, synthetic fibres and cellulose-based fibres);
- (ix) Synthetic rubbers;
- (x) Dyes and pigments;
- (xi) Surface-active agents and surfactants;

(b) Chemical installations for the production of basic inorganic chemicals, such as:

- (i) Gases, such as ammonia, chlorine or hydrogen chloride, fluorine or hydrogen fluoride, carbon oxides, sulphur compounds, nitrogen oxides, hydrogen, sulphur dioxide, carbonyl chloride;
- (ii) Acids, such as chromic acid, hydrofluoric acid, phosphoric acid, nitric acid, hydrochloric acid, sulphuric acid, oleum, sulphurous acids;
- (iii) Bases, such as ammonium hydroxide, potassium hydroxide, sodium hydroxide;
- (iv) Salts, such as ammonium chloride, potassium chlorate, potassium carbonate, sodium carbonate, perborate, silver nitrate;

- (v) Non-metals, metal oxides or other inorganic compounds such as calcium carbide, silicon, silicon carbide;
  - (c) Chemical installations for the production of phosphorous-, nitrogen- or potassium-based fertilizers (simple or compound fertilizers);
  - (d) Chemical installations for the production of basic plant health products and of biocides;
  - (e) Installations using a chemical or biological process for the production of basic pharmaceutical products;
  - (f) Chemical installations for the production of explosives;
  - (g) Chemical installations in which chemical or biological processing is used for the production of protein feed additives, ferments and other protein substances.
5. Waste management:
- Installations for the incineration, recovery, chemical treatment or landfill of hazardous waste;
  - Installations for the incineration of municipal waste with a capacity exceeding 3 tons per hour;
  - Installations for the disposal of non-hazardous waste with a capacity exceeding 50 tons per day;
  - Landfills receiving more than 10 tons per day or with a total capacity exceeding 25 000 tons, excluding landfills of inert waste.
6. Waste-water treatment plants with a capacity exceeding 150 000 population equivalent.
7. Industrial plants for the:
- (a) Production of pulp from timber or similar fibrous materials;
  - (b) Production of paper and board with a production capacity exceeding 20 tons per day.
8. (a) Construction of lines for long-distance railway traffic and of airports 2/ with a basic runway length of 2 100 m or more;
- (b) Construction of motorways and express roads; 3/
  - (c) Construction of a new road of four or more lanes, or realignment and/or widening of an existing road of two lanes or less so as to provide four or more lanes, where such new road, or realigned and/or widened section of road, would be 10 km or more in a continuous length.
9. (a) Inland waterways and ports for inland-waterway traffic which permit the passage of vessels of over 1 350 tons;
- (b) Trading ports, piers for loading and unloading connected to land and outside ports (excluding ferry piers) which can take vessels of over 1 350 tons.
10. Groundwater abstraction or artificial groundwater recharge schemes where the annual volume of water abstracted or recharged is equivalent to or exceeds 10 million cubic metres.

11. (a) Works for the transfer of water resources between river basins where this transfer aims at preventing possible shortages of water and where the amount of water transferred exceeds 100 million cubic metres/year;

(b) In all other cases, works for the transfer of water resources between river basins where the multiannual average flow of the basin of abstraction exceeds 2 000 million cubic metres/year and where the amount of water transferred exceeds 5% of this flow.

In both cases transfers of piped drinking water are excluded.

12. Extraction of petroleum and natural gas for commercial purposes where the amount extracted exceeds 500 tons/day in the case of petroleum and 500 000 cubic metres/day in the case of gas.

13. Dams and other installations designed for the holding back or permanent storage of water, where a new or additional amount of water held back or stored exceeds 10 million cubic metres.

14. Pipelines for the transport of gas, oil or chemicals with a diameter of more than 800 mm and a length of more than 40 km.

15. Installations for the intensive rearing of poultry or pigs with more than:

- (a) 40 000 places for poultry;
- (b) 2 000 places for production pigs (over 30 kg); or
- (c) 750 places for sows.

16. Quarries and opencast mining where the surface of the site exceeds 25 hectares, or peat extraction, where the surface of the site exceeds 150 hectares.

17. Construction of overhead electrical power lines with a voltage of 220 kV or more and a length of more than 15 km.

18. Installations for the storage of petroleum, petrochemical, or chemical products with a capacity of 200 000 tons or more.

19. Other activities:

- Plants for the pretreatment (operations such as washing, bleaching, mercerization) or dyeing of fibres or textiles where the treatment capacity exceeds 10 tons per day;
- Plants for the tanning of hides and skins where the treatment capacity exceeds 12 tons of finished products per day;
- (a) Slaughterhouses with a carcass production capacity greater than 50 tons per day;
- (b) Treatment and processing intended for the production of food products from:
  - (i) Animal raw materials (other than milk) with a finished product production capacity greater than 75 tons per day;
  - (ii) Vegetable raw materials with a finished product production capacity greater than 300 tons per day (average value on a quarterly basis);
- (c) Treatment and processing of milk, the quantity of milk received being greater than 200 tons per day (average value on an annual basis);

- Installations for the disposal or recycling of animal carcasses and animal waste with a treatment capacity exceeding 10 tons per day;
- Installations for the surface treatment of substances, objects or products using organic solvents, in particular for dressing, printing, coating, degreasing, waterproofing, sizing, painting, cleaning or impregnating, with a consumption capacity of more than 150 kg per hour or more than 200 tons per year;
- Installations for the production of carbon (hard-burnt coal) or electrographite by means of incineration or graphitization.

20. Any activity not covered by paragraphs 1-19 above where public participation is provided for under an environmental impact assessment procedure in accordance with national legislation.

21. The provision of article 6, paragraph 1 (a) of this Convention, does not apply to any of the above projects undertaken exclusively or mainly for research, development and testing of new methods or products for less than two years unless they would be likely to cause a significant adverse effect on environment or health.

22. Any change to or extension of activities, where such a change or extension in itself meets the criteria/thresholds set out in this annex, shall be subject to article 6, paragraph 1 (a) of this Convention. Any other change or extension of activities shall be subject to article 6, paragraph 1 (b) of this Convention.

Notes

1/ Nuclear power stations and other nuclear reactors cease to be such an installation when all nuclear fuel and other radioactively contaminated elements have been removed permanently from the installation site.

2/ For the purposes of this Convention, "airport" means an airport which complies with the definition in the 1944 Chicago Convention setting up the International Civil Aviation Organization (Annex 14).

3/ For the purposes of this Convention, "express road" means a road which complies with the definition in the European Agreement on Main International Traffic Arteries of 15 November 1975.

Annex II

ARBITRATION

1. In the event of a dispute being submitted for arbitration pursuant to article 16, paragraph 2, of this Convention, a party or parties shall notify the secretariat of the subject matter of arbitration and indicate, in particular, the articles of this Convention whose interpretation or application is at issue. The secretariat shall forward the information received to all Parties to this Convention.
2. The arbitral tribunal shall consist of three members. Both the claimant party or parties and the other party or parties to the dispute shall appoint an arbitrator, and the two arbitrators so appointed shall designate by common agreement the third arbitrator, who shall be the president of the arbitral tribunal. The latter shall not be a national of one of the parties to the dispute, nor have his or her usual place of residence in the territory of one of these parties, nor be employed by any of them, nor have dealt with the case in any other capacity.
3. If the president of the arbitral tribunal has not been designated within two months of the appointment of the second arbitrator, the Executive Secretary of the Economic Commission for Europe shall, at the request of either party to the dispute, designate the president within a further two-month period.
4. If one of the parties to the dispute does not appoint an arbitrator within two months of the receipt of the request, the other party may so inform the Executive Secretary of the Economic Commission for Europe, who shall designate the president of the arbitral tribunal within a further two-month period. Upon designation, the president of the arbitral tribunal shall request the party which has not appointed an arbitrator to do so within two months. If it fails to do so within that period, the president shall so inform the Executive Secretary of the Economic Commission for Europe, who shall make this appointment within a further two-month period.
5. The arbitral tribunal shall render its decision in accordance with international law and the provisions of this Convention.
6. Any arbitral tribunal constituted under the provisions set out in this annex shall draw up its own rules of procedure.
7. The decisions of the arbitral tribunal, both on procedure and on substance, shall be taken by majority vote of its members.
8. The tribunal may take all appropriate measures to establish the facts.
9. The parties to the dispute shall facilitate the work of the arbitral tribunal and, in particular, using all means at their disposal, shall:
  - (a) Provide it with all relevant documents, facilities and information;
  - (b) Enable it, where necessary, to call witnesses or experts and receive their evidence.
10. The parties and the arbitrators shall protect the confidentiality of any information that they receive in confidence during the proceedings of the arbitral tribunal.
11. The arbitral tribunal may, at the request of one of the parties, recommend interim measures of protection.

12. If one of the parties to the dispute does not appear before the arbitral tribunal or fails to defend its case, the other party may request the tribunal to continue the proceedings and to render its final decision. Absence of a party or failure of a party to defend its case shall not constitute a bar to the proceedings.

13. The arbitral tribunal may hear and determine counter-claims arising directly out of the subject matter of the dispute.

14. Unless the arbitral tribunal determines otherwise because of the particular circumstances of the case, the expenses of the tribunal, including the remuneration of its members, shall be borne by the parties to the dispute in equal shares. The tribunal shall keep a record of all its expenses, and shall furnish a final statement thereof to the parties.

15. Any Party to this Convention which has an interest of a legal nature in the subject matter of the dispute, and which may be affected by a decision in the case, may intervene in the proceedings with the consent of the tribunal.

16. The arbitral tribunal shall render its award within five months of the date on which it is established, unless it finds it necessary to extend the time limit for a period which should not exceed five months.

17. The award of the arbitral tribunal shall be accompanied by a statement of reasons. It shall be final and binding upon all parties to the dispute. The award will be transmitted by the arbitral tribunal to the parties to the dispute and to the secretariat. The secretariat will forward the information received to all Parties to this Convention.

18. Any dispute which may arise between the parties concerning the interpretation or execution of the award may be submitted by either party to the arbitral tribunal which made the award or, if the latter cannot be seized thereof, to another tribunal constituted for this purpose in the same manner as the first.

Članak 3.

Za provedbu ovog Zakona nadležna su središnja tijela državne uprave nadležna za poslove zaštite okoliša i pravosuđa.

Članak 4.

Na dan stupanja na snagu ovog Zakona, Konvencija iz članka 1. ovoga Zakona nije na snazi u odnosu na Republiku Hrvatsku, te će se podaci o njezinom stupanju na snagu objaviti naknadno u skladu s odredbom članka 30. stavka 3. Zakona o sklapanju i izvršavanju međunarodnih ugovora (Narodne novine, broj 28/96).

Članak 5.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmog dana od dana objave u Narodnim novinama.

OBRAZLOŽENJE

Člankom 1. Konačnog prijedloga zakona utvrđuje se da Hrvatski sabor potvrđuje Konvenciju o pristupu informacijama, sudjelovanju javnosti u odlučivanju i pristupu pravosuđu u pitanjima okoliša, sukladno članku 139. stavku 1. Ustava Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 41/2001 i 55/2001) i članku 18. Zakona o sklapanju i izvršavanju međunarodnih ugovora (Narodne novine, broj 28/96), te se iskazuje konačni pristanak Republike Hrvatske da bude vezana Konvencijom.

Odredba članka 2. Konačnog prijedloga zakona sadrži tekst Konvencije o pristupu informacijama, sudjelovanju javnosti u odlučivanju i pristupu pravosuđu u pitanjima okoliša u izvorniku na engleskom jeziku i u prijevodu na hrvatski jezik.

Člankom 3. Konačnog prijedloga zakona određuju se tijela državne uprave nadležna za provedbu Zakona o potvrđivanju navedene Konvencije.

Člankom 4. određuje se stupanje na snagu Konvencije iz članka 1. ovoga Zakona u odnosu na Republiku Hrvatsku.

Člankom 5. uređeno je stupanje na snagu Zakona o potvrđivanju navedene Konvencije.